

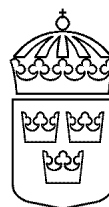
Riksdagens protokoll

2000/01:15

Torsdagen den 19 oktober

Kl. 12.00 – 15.03

Protokoll
2000/01:15

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 oktober.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Gunnel Gustafsson* avsågt sig uppdraget som ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Per Henrik Lindblom* avsågt sig uppdraget som suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Gun Hellsvik* (m) avsågt sig uppdraget som suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Val av ledamöter och suppleanter till Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av 20 ledamöter och 20 suppleanter till Nordiska rådets svenska delegation. Valberedningen hade enhälligt godkänt gemensamma listor för valen av ledamöter och suppleanter till Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan en promemoria innehållande de gemensamma listorna delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor, valda för 2000/01 års riksmöte:

ledamöter

Anita Johansson (s)
Gun Hellsvik (m)
Reynoldh Furustrand (s)
Kaj Larsson (s)
Charlotta L Bjälkebring (v)
Jan Erik Ågren (kd)
Chris Heister (m)
Margareta Israelsson (s)
Lars Hjertén (m)
Eva Johansson (s)
Per Erik Granström (s)
Lennart Gustavsson (v)
Ragnwi Marcelind (kd)
Christel Anderberg (m)
Åke Gustavsson (s)
Lennart Daléus (c)
Elver Jonsson (fp)
Kent Olsson (m)
Ann-Marie Fagerström (s)
Ewa Larsson (mp)

suppleanter

Sven Hulterström (s)
Bo Lundgren (m)
Sinikka Bohlin (s)
Urban Ahlin (s)
Jonas Ringqvist (v)
Gunilla Tjernberg (kd)
Sten Tolgfors (m)
Agneta Brendt (s)
Carl Fredrik Graf (m)
Karin Olsson (s)
Berndt Sköldestig (s)
Claes Stockhaus (v)
Alf Svensson (kd)
Birgitta Wistrand (m)
Kristina Zackrisson (s)
Marianne Andersson (c)
Lars Leijonborg (fp)
Göran Lenmarker (m)
Annika Nilsson (s)
Ingegerd Saarinen (mp)

4 § Val av två ledamöter och två suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Företogs val av två ledamöter och två suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Valen avser tiden från valet till dess nytt val skulle förrättas under fjärde året därefter.

Sedan en promemoria innehållande de gemensamma listorna delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer valda till

Prot. 2000/01:15
19 oktober

---

ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Christer Jönsson, professor
Rune Åberg, professor

personlig suppleant för professor Christer Jönsson
Claes Sandgren, professor

personlig suppleant för professor Rune Åberg
Jan-Erik Gustafsson, professor

5 § Utökning av antalet extra suppleanter i socialutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Kristdemokraternas riksdagsgrupp, tillstyrkt att antalet suppleanter i socialutskottet skulle utökas från 23 till 24.

Kammaren medgav denna utökning.

6 § Val av extra suppleant i socialutskottet

Företogs val av extra suppleant i socialutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialutskottet
Sven Brus (kd)

7 § Kompletteringsval

Tredje vice talmannen anmälde att valberedningen på grund av uppkommen vakans föreslagit Per Bill som suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond efter Gun Hellsvik.

Kammaren godkände detta förslag.

Tredje vice talmannen anmälde att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Gunilla Wahlén som suppleant i EU-nämnden efter Johan Lönnroth samt att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp under Göte Jonssons ledighet anmält hans ersättare Ulf Melin som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

suppleant i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond till dess nytt val hållits år 2001

Per Bill (m)

suppleant i EU-nämnden

Gunilla Wahlén (v)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Ulf Melin (m)

8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2000/01:29

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:29 av Berndt Ekholm (s) om globalt rättvis jordbrukspolitik.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 november 2000.

Skälet till dröjsmålet är att vi inte har kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och ministern.

Stockholm den 16 oktober 2000

Jordbruksdepartementet

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:30

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:30 av Per-Samuel Nisser (m) om återbetalning till lantbruket.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 november 2000.

Skälet till dröjsmålet är att vi inte har kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och ministern.

Stockholm den 16 oktober 2000

Jordbruksdepartementet

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:33 av Ingvar Eriksson (m) om jordbrukets produktionsmedel.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 november 2000.

Skälet till dröjsmålet är att vi inte har kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och ministern.

Stockholm den 17 oktober 2000

Jordbruksdepartementet

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:26

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:26 av Kenth Högström (s) om TETRA standard.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är hög arbetsbelastning.

Stockholm den 17 oktober 2000

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:25

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:25 av Maria Larsson om länsstyrelsens tillsynsverksamhet av miljöbalken.

Interpellationen kommer att besvaras den 28 november 2000.

Skälet till dröjsmålet är att interpellanten inte kunde närvara vid någon av de tidigare debattdagarna som miljöministern föreslog.

Stockholm den 17 oktober 2000

Miljödepartementet

Enligt uppdrag

Kathrin Flossing

Expeditions- och rättschef

9 § Svar på interpellationerna 2000/01:23 och 3 om myndigheters ingripande mot småföretagare

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Per Westerberg har, mot bakgrund av bl.a. Socialstyrelsens ingripande i den s.k. Medanalyssaffären, frågat näringsministern vad han avser att göra för att skydda småföretagare från ingripande av detta

slag. Vidare har han frågat vad näringsministern avser att göra för att skapa en situation där staten bättre än i dag tar sitt skadeståndsansvar. Slutligen har han frågat om näringsministern är beredd att medverka till att förlikningsförhandlingar snabbt inleds mellan Medanalys och staten.

Lars Leijonborg har frågat statsministern dels om regeringen är beredd att skyndsamt medverka till att läkaren Lennart Ransnäs får ersättning *ex gratia* för den ekonomiska skada han lidit, dels om regeringen är beredd att ändra lagen så att ett beslut om tillslag från Socialstyrelsens sida alltid ska prövas av en annan rättsinstans.

Interpellationerna har överlämnats till mig.

Låt mig först ge en kort bakgrund till Medanalysärendet. Under 1993 och 1994 fick Medanalys i uppdrag att bedriva medicinsk laboratorieverksamhet av flera sjukvårdshuvudmän. I slutet av 1994 framfördes allvarlig kritik från flera håll mot Medanalys sätt att sköta verksamheten. Som ansvarig tillsynsmyndighet för bl.a. patientsäkerhet gjorde Socialstyrelsen en anmälan till åklagarmyndigheten. När Socialstyrelsen en kort tid därefter gjorde inspektion vid Medanalys hade tre av de fyra största kunderna sagt upp sina avtal med bolaget. Bolaget försattes senare i konkurs på egen begäran.

Medanalys konkursbo driver sedan 1997 en skadeståndprocess mot staten vid Göteborgs tingsrätt, i vilken staten företräds av Justitiekanslern. Justitiekanslern har i detta mål hävdad att staten inte ådragit sig något skadeståndsansvar med anledning av de åtgärder som vidtagits av Socialstyrelsen. Målet är fortfarande under handläggning.

Vid sidan av processen vid tingsrätten har Lennart Ransnäs hos Justitiekanslern efterhört statens inställning till att inleda förlikningsförhandlingar avseende hans personliga anspråk på skadestånd av staten. Justitiekanslern har avböjt att reglera anspråket med hänvisning till att detta i väsentliga delar avser samma sak som den talan Medanalys konkursbo har väckt vid Göteborgs tingsrätt.

Jag övergår nu till att besvara Per Westerbergs och Lars Leijonborgs frågor.

Enligt min tolkning innefattar inte Per Westerbergs interpellation någon egentlig kritik mot de lagbestämmelser som styr det allmännas skadeståndsansvar. Det kan dock i sammanhanget framhållas att det finns särskilda bestämmelser i skadeståndslagen om statens skadeståndsansvar för fel eller försummelse vid myndighetsutövning, som i flera avseenden lägger strängare ansvar på staten än på andra.

När det gäller Per Westerbergs fråga om förlikningsförhandlingar mellan Medanalys och staten kan jag bara konstatera att det pågår en process mellan Medanalys konkursbo och staten vid allmän domstol och att det bör ankomma på parterna att vid den processen ta ställning till frågan om det finns förutsättningar för en förlikning i målet.

Vad gäller Lars Leijonborgs fråga om ersättning *ex gratia* så har Lennart Ransnäs begärt att regeringen ska bevilja honom sådan ersättning och att Justitiekanslern ska ges i uppdrag att försöka träffa en förlikning med honom. Ärendet bereds nu inom Regeringskansliet, varför jag ännu inte kan uttala mig om vilka åtgärder som regeringen avser att vidta.

Lars Leijonborg har slutligen frågat om regeringen är beredd att göra lagändringar så att ett beslut om tillslag från Socialstyrelsens sida alltid

ska prövas av annan rättslig instans. När det gäller Socialstyrelsens tillämpning av lagen vid tillsynen av Medanalys får jag återigen hänvisa till den domstolsprocess som pågår.

Jag kan inte dela Lars Leijonborgs uppfattning att lagen i dag ger en makt till Socialstyrelsen som inte står i proportion till myndighetens kompetens i juridiskt hänseende. Enligt min uppfattning är den medicinaljuridiska och förvaltningsrättsliga kompetensen inom Socialstyrelsen hög och i paritet med den inom de nämnder och domstolar som har mer strikt dömande funktioner vad avser ansvarsfrågor inom sjukvården. Jag kan inte heller se att det finns någon anledning att behandla Socialstyrelsen annorlunda än andra myndigheter som bedriver tillsyn. Socialstyrelsen har som tillsynsmyndighet en mycket viktig roll när det gäller att värna om patientsäkerheten i vården. Det är min bedömning att det inte finns skäl att ändra lagen.

Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret, även om jag besviket noterar att han inte har använt detta tillfälle till att offentliggöra en ny attityd från det offentliga Sverige mot en enskild medborgare som för fem år sedan drabbades av ett grovt rättsövergrepp.

Detta är förhoppningsvis inte en partipolitisk fråga. Det handlar om en enskild människa som genom myndighetsfel har förlorat mer eller mindre fem år av sitt liv och som riskerar att förlora ytterligare flera år genom att rättsprocessen drar ut på tiden.

Det som är mest illavarslande i socialministerns svar är egentligen det som han anger vara en bakgrundsbeskrivning av fallet. Den rymmer nämligen flera egendomligheter. Det konstateras att det från flera håll framfördes allvarlig kritik mot Medanalys. Men det anges inte att de som framförde denna kritik var konkurrenter till Medanalys. Det framförs heller inte att alla de rättsinstanser som har haft att pröva denna kritik i efterhand har underkänt den. Det sägs vidare att ärendet lämnades till åklagarmyndigheten, men det nämns inte att åtalet lades ned av denna åklagarmyndighet.

Det sägs slutligen att när tillslaget skedde så hade tre av de större kunderna sagt upp sina avtal. Plötsligt har socialministern djupgående kunskaper om Medanalys kundrelationer för fem sex år sedan! Den meningen har förstås tillkommit för att ge en bild av att det som skedde inte alls hade något samband med att Medanalys senare gick i konkurs.

Detta är en partsinlaga. En minst lika välgrundad bedömning är att Medanalys var ett företag med goda framtidsutsikter, och att det var just Socialstyrelsens felaktiga tillslag som försatte företaget i svårigheter.

Detta handlar ju om ett privat företag. Den andra delen av min fråga berör naturligtvis risken för att Socialstyrelsen, som i det här fallet, misstolkar sitt tillsynsansvar så att man ska gå de offentliga vårdgivarnas ärenden. Om man ser en fotbollsmatch tycker man ju att det är egendommeligt om domaren plötsligt börjar spela med det ena laget. Det är det som måste undvikas, och det är därför som jag menar att Medanalysskandalen borde föranleda oss att tänka efter. Oavsett vilken grundinställning vi har till privat och offentligt i vården är vi väl ändå överens om att det kommer att förekomma privata inslag även i framtiden. Därför är det oerhört

viktigt att tillsynsfunktionen bedrivs med oväld. Detta fall visar att så inte alltid sker.

Lennart Ransnäs är en enskild medborgare som har utmanat systemet. Han har visat att skattebetalarna kan få en tjänst utförd mycket, mycket billigare än i det tidigare offentliga monopolet. För det har han straffats oerhört hårt. Nu är det en politisk fråga att detta rättsövergrepp får ett rimligt slut. Det är bara regeringen som inom rimlig tid kan göra detta, och därmed vill jag vädja till Lars Engqvist att behandla Lennart Ransnäs ansökan om *ex gratia*-ersättning positivt.

Anf. 3 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Först ber jag att få tacka statsrådet för svaren. Jag beklagar att jag inte anser mig ha fått svar på alla de frågor som jag har ställt, och inte heller från det statsråd jag ställde frågorna till, nämligen näringsministern.

Jag har ställt frågan om vad statsrådet avser att göra för att skydda småföretagare mot den typ av rättsövergrepp som Medanalys har blivit utsatt för. Jag måste säga att jag tolkar den typ av svar som socialministern har lämnat som att han i princip ställer sig bakom den behandling som har varit, och därmed accepterar den typ av rättsövergrepp och krossande av ett mindre företag som Medanalysaffären innebar.

Socialstyrelsens tillslag mot Medanalys den 2 mars 1995 är uppseendeväckande. Det är uppseendeväckande att man gör det med filmkameror och TV-team i släptåg, att man har pressmeddelanden som går ut samma dag som tillslaget sker och att man gör anmälan till åklagarmyndigheten med grava anklagelser ånyo samma dag som tillslaget sker.

Man krossar ett företag, man krossar personalen och man krossar företagaren och företagsledaren, som i princip kom att leva i en form av personlig konkurs under lång tid därefter och än i dag. Att leva på mycket små summor, inte kunna ha egna telefonabonnemang eller egna förstahandskontrakt på hyreslägenheter är en orimlig situation som följd av en inspektion och en kontroll som har gjorts av Socialstyrelsen och som har lett till att åklagarmyndigheten har lagt ned alla misstankar och möjligheter att kunna driva ett åtal. Ansvarsnämnden har lagt ned eller avslagit Socialstyrelsens begäran om indragning av läkarlegitimationen.

Det är samma sak som vi hade i fallet med Halvar Alvgård, där skattemyndighetens razzia – också under stort mediepådrag – i praktiken genom indragning av hela hans bokföring gjorde det fullständigt omöjligt att driva företaget vidare. Företaget fick avvecklas. Därmed krossade man ett småföretag utan att man egentligen nådde något resultat eller kunde påpeka några oegentligheter som förekommit i sig och som innebar lagansvar.

Jag anser att detta är en helt orimlig situation. Min fråga till näringsministern, som nu ska besvaras av socialministern är: Vad är man beredd att göra för att stoppa den här typen av rättsövergrepp och för att försöka få en större rättssäkerhet för småföretagen?

Självfallet kan man acceptera befogade kontroller, men inte på ett sätt som slår sönder det enskilda företaget.

Jag har också ställt en fråga som gäller skadeståndet. Jag tycker att det är uppseendeväckande att det nu har gått över fem år – snart är vi inne på det sjätte året – utan att man kan nå något resultat. Företagaren

krossas som person, och hans företag är krossat. Han kan inte leva ett anständigt liv, och han får ett straff som är mycket högre än vad de flesta kriminella brottslingar får i Sverige trots att han frikänts av alla instanser där han prövats. Hade ett försäkringsbolag eller något annat bolag gjort något sådant här så hade man försökt rätta till problemet av hedersskäl och av imageskäl för företaget. Jag tycker att det är hög tid för regeringen att göra motsvarande sak, för statsmaktens anseendes skull och även för intressets skull av att vara ett småföretagarvänligt land.

Till sist, fru talman, vill jag säga att jag kommer från, och är upp-
vuxen i, en småföretagarläkt som har varit småföretagare sedan 150–
200 år tillbaka i tiden. Vi har varit processovilliga i hela vår släkts histo-
ria. Vi vet att en process kräver fruktansvärt mycket av dem som deltar i
den. Processer sliter hårt, och det finns inga vinnare. Därför försöker man
att alltid lösa processer genom frivilliga överenskommelser, och inte bli
processkungar.

Anf. 4 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Låt mig inledningsvis betona att några viktiga principer
måste gälla när det dels handlar om företagens arbetsvillkor, dels om
krav på kvalitet och säkerhet i sjukvården.

Till Per Westerberg måste jag säga att svaret är att vi ska ha en tydlig
överskådlig lagstiftning som är lätt att följa och lätt att anpassa sig efter.
Den här församlingens uppgift är att se till att den lagstiftningen finns. I
mitt svar efterlyser jag ju Per Westerbergs mer konkreta förslag till änd-
ringar i lagen som skulle kunna leva upp till de krav Per Westerberg
ställer. Jag har inte sett Per Westerbergs fråga så att han egentligen plä-
derar för en lagändring utan mer så att han är ute efter att framföra en
allmän kritik mot det offentliga. Det krävs en precision från Per Wester-
bergs sida.

Låt mig sedan gå över till frågan om Socialstyrelsen kontra Medana-
lys. Under de senaste veckorna har vi fått en lång rad rapporter om all-
varliga fel i vården och inte bara i svensk vård, utan det har också varit
ett antal uppmärksammade fall internationellt. Det manar oss till att måna
om varje möjlighet att ha en kompetent tillsyn av vården oavsett vårdgi-
vare, privat eller offentlig. Vi måste se till att vi har en tillsyn som har
hög kompetens och som också har rätt att utöva tillsynen, att skaffa sig
information, att också göra besök och, om det skulle behövas, den typ av
tillslag som Socialstyrelsen gjorde här.

I det här fallet handlar det egentligen inte om en offentlig myndighet
mot en enskild person. Det handlar om att patientens rätt till trygghet och
säkerhet i vården ställs mot en annans individs rätt att tryggt och säkert
driva ett företag. Det är en komplicerad konflikt som är svår att hantera.
Men det handlar om att en individs rätt ställs mot en annans rätt rent
principiellt.

Nu pågår en process. Det är viktigt att den här församlingen inte be-
stämmer sig för att gå ifrån att vara lagstiftande till att vara dömande och
avgör den process som nu pågår.

Av Lars Leijonborgs skildring förstår jag att han har tagit ställning i
processen och anser att det är ett grovt rättsövergrepp som har förekom-
mit, att det var myndighetsfel och att Socialstyrelsen och staten således
skulle vara skadeståndsskyldiga. Men det är ju detta som ska avgöras av

rätten. Det är den frågan rätten ska ta ställning till. Jag är inte alldeles säker på att det är på det här sättet. Vi får avvakta rättsutslaget.

Däremot är jag säker på att Lars Leijonborg har fel på väsentliga punkter. Det är inte alls så att kritiken mot Medanalys bara, eller ens, kom från konkurrenter. Läkarföreningen i Stockholm var en av de viktiga kritikerna. I december 1994 skrev Läkarföreningen i Stockholm till Socialstyrelsen och hade följande formuleringar: farhågor vad gäller kvaliteten på den vård och behandling som kan erbjudas den vårdsökande allmänheten och att situationen kan innebära hot mot patientsäkerheten.

Det gäller alltså en kritik mot Medanalys. Detta brev till Socialstyrelsen var ett av skälen för Socialstyrelsen att inleda en undersökning av vad som pågick.

Sedan har vi diskussionen om huruvida Socialstyrelsen ska ha rätt att ingripa eller inte. Jag kan upplysa Lars Leijonborg om att Riksdagens revisorer gjorde ett besök på Socialstyrelsen i Göteborg för att se vad som hänt. Då var Folkpartiets ledamot i Riksdagens revisorer med. Riksdagens revisorer riktade därefter mycket allvarlig kritik mot Socialstyrelsen för att man hade ingripit för sent. Så här står det: I fallet Medanalys har Socialstyrelsen alltför länge dröjt med att vidta åtgärder mot Medanalys trots alla larm. Konsekvensen av detta agerande blev att patienternas krav på säkerhet och kvalitet i vården eftersattes.

Det var så diskussionen fördes för fem år sedan, och det är viktigt att erinra sig.

Anf. 5 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Processen pågår, säger socialministern. I själva verket är det väl två rättsliga processer som fortfarande pågår, men man ska ha klart för sig att ett antal rättsliga processer i detta ärende är avslutade. Polis och åklagare i Göteborg, som larmades av Socialstyrelsen i detta ärende, har en tid efter tillslaget konstaterat att det inte finns någon grund för att gå vidare med detta. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd har prövat ett krav från Socialstyrelsen att dra in Lennart Ransnäs läkarlegitimation. Man har funnit att man inte kan göra det. Det finns ingen grund för det. Detta har överklagats till kammarrätten. En tredje instans har prövat ärendet och gått på Ransnäs linje emot Socialstyrelsen.

Jag vill på intet sätt lägga mig i Justitiekanslerns prövning av detta ärende. Men en kvalificerad gissning, med tanke på de tre rättsinstanser som redan prövat det materiella innehållet i denna fråga, är väl att Lennart Ransnäs så småningom kommer att få rätt gentemot staten och att Justitiekanslern kommer att erbjuda honom en ersättning.

Men här finns ju en tidsaspekt. När detta hände var Lennart Ransnäs 44 år. Han är nu 49 år. Det är fem viktiga år i en människas liv. Låt oss säga att det här kommer att klaras ut om ytterligare fem år. Då är Ransnäs 54 år. Jag tycker inte att man ska behandla en enskild medborgare på det sättet i ett rättssamhälle. Enligt tre rättsliga instanser har han behandlats felaktigt.

Jag tycker att detta skulle vara en hederssak för någon företrädare för det offentliga. Nu är det ju en politisk fråga i den meningen att Justitiekanslern är regeringens jurist. Han anser sig inte, med de direktiv han har, kunna träffa en uppgörelse för närvarande. Då är det ju hans uppdragsgivare, regeringen, som har möjlighet att göra det.

Som politiker är vi ju inte i första hand myndighetsföreträdare, även om det ibland ligger i statsrådsrollen att även vara det. Vi är först och främst företrädare för medborgarna. Bland de medborgare vi har att företräda finns också självfallet patienterna. De är en mycket svag grupp i detta sammanhang. Vi ska självfallet ha effektivast möjliga tillsynsfunktion. Där är jag minst lika engagerad som socialministern.

Men just i den verklighet där vi går emot en större mångfald när det gäller vårdgivare och aktörer på vårdområdet är det väldigt viktigt att tillsynsfunktionens oväld inte kan ifrågasättas. Det är tyvärr precis det som kan ske i det här fallet. Alldeles bortsett från den släktrrelation som tråkigt nog fanns mellan en av aktörerna och Socialstyrelsens chef i Göteborg ligger det ju nära till hands att misstänka att Socialstyrelsen här gynnade de offentliga aktörerna på området. Det är naturligtvis alldeles oacceptabelt.

Jag vill egentligen inte föra den här diskussionen i alltför polemiska termer. Jag hoppas ju att socialministern inte fastnar i en prestigeattityd och ser detta som en partipolitisk fråga. Se detta som ett rättsärende där en medborgare är kränkt och där socialministern är den som har möjlighet att snabbt ge honom upprättelse!

Anf. 6 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Låt mig först gå tillbaka till skyddet mot rättsövergrepp. Socialministern ska inte tro att jag är någon populist som framställer en fråga av allmänna skäl och för att följa med en medievind. Det var nog snarast det som skedde i Medanalyssaffären när den satte i gång.

Det här är faktiskt en mycket allvarigare fråga. Jag beklagar att jag inte kan se annat än att socialministern ställer sig bakom det som har skett och fortsätter att ske i domstolarna.

Här har vi företaget Medanalys. Tidigare hade vi Alvgard och hans bilhandel som blev krossad genom ett myndighetsingripande. Jag har inget emot att myndigheter gör kontroller vare sig det är skattemyndigheter eller Socialstyrelsen. Det är deras skyldighet att göra det. De ska se till att man har de tillsynskriterier och de kvalitetskriterier som vi kan ställa krav på, vare sig det handlar om privata enskilda företag som bedriver bilhandel eller Medanalys som hanterar olika typer av tester och prover.

Men det jag inte kan ställa mig bakom är den här typen av tillslag med ett stort medieuppbåd, med TV-kameror närvarande direkt vid porten och där man skickar ut pressmeddelande och anmälan till åklagare samma dag som man gör tillslaget. Att så ändå kan ske beror kanske på att olyckor händer och att man begår fel. Men det som är allvarligt i fallet och som ju socialministern ställer sig bakom är att så får ske och att det inte blir någon reaktion. Man gör ingenting för att avsluta affären, utan man låter företaget, företagaren och de anställda krossas. Det är det som upprör mig alldeles påtagligt.

Ska man kunna kalla sig småföretagarvänlig kan man aldrig acceptera denna typ av rättsövergrepp. Man måste se till att avsluta det och ge skadestånd och upprättelse åt dem som blivit frikända såväl i polisutredning och i ansvarsnämnd när det gäller läkarlegitimationen, som i skattemyndighet och skattedomstol i Alvgards fall.

Det är trots allt så att myndigheten och statsmakten nästan har monopol på sanningen i samband med tillslaget och att man hade det ända till dess att rättsväsendet hann i kapp. Nu ligger det faktiskt på regeringens ansvar att se till att man avslutar den här skadeståndprocessen, att man hittar ett slut på den och att man från regeringens sida inte framstår som något slags småföretagarfientliga processkungar.

Jag vill direkt fråga socialministern: Anser han att det är rimligt att en företagare som blir frikänd på alla anklagelsepunkter ska leva i misär utan att regeringen avslutar skadeståndprocessen fem sex år efter det att affären inträffade? Är det rimligt? Är det inte rimligt, om ett fel har begåtts och någon har blivit frikänd, att man försöker rätta till felet snarast? Är det inte rimligt att man visar både den medkänsla och den heder den här frågan kräver och som jag kräver att regeringen ska visa?

Anf. 7 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är nog tur att det inte är riksdagen som är dömande. För att så snabbt ta ställning i en svår rättsprocess ska man nog ha Per Westerbergs hållning till verkligheten.

Problemet är följande, och det är den frågan som nu prövas: Hade Socialstyrelsen rättslig grund och tillräckliga skäl för sitt ingripande? Skadade Socialstyrelsens ingripande företaget Medanalys och därmed också Medanalys ägare? Den frågan prövas i skadeståndprocessen.

Om vi hade klara svar på det skulle processen inte behöva fortsätta, det är alldeles sant. Men jag är inte säker på svaret. Jag anser att det är rimligt att denna fråga blir föremål för en rättslig prövning och inte föremål för ett beslut i Sveriges riksdag eller ens en gång i Sveriges regering.

När vi ska ta ställning till frågan om *ex gratia*, vilket vi ska göra, ska det ske på ett sådant sätt att det faktiskt inte påverkar den rättsliga processen. Det är en viktig princip bakom *ex gratia*-ersättningen. Den får prövas skilt från rättsbedömningen.

Sedan gör både Lars Leijonborg och Per Westerberg en sammanblandning av flera olika komplicerade juridiska frågeställningar. Det är alldeles sant att Socialstyrelsen prövade frågan om Ransnäs läkarlegitimation. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd avvisade kravet på att dra in Ransnäs legitimation, ett beslut som sedan också fastställdes av kammarrätten. Men ansvarsnämnden uttalade samtidigt att det förelåg allvarliga brister i Medanalys verksamhet, vilket låg i grunden för Socialstyrelsens ingripande.

En annan fråga som prövades av åklagaren i Göteborg var huruvida verksamheten i Medanalys stred mot brottsbalken, i vilken mån det förekom något brott. Den förundersökningen lades ned.

Men de båda frågorna är skilda från den fråga som prövas i rätten, nämligen om Socialstyrelsen med sitt tillsynsansvar att representera patientens säkerhet hade rättslig grund och motiv nog för sitt ingripande. Det hävdar ju Lennart Ransnäs och hans ombud att man inte hade och därför kräver de skadestånd. Den frågan måste faktiskt prövas av domstolen.

När regeringen ska ta ställning till frågan om *ex gratia* sker det med andra utgångspunkter. Det måste vara ett ställningstagande som inte

innebär att den rättsliga processen påverkas genom att man tar ställning i rättsfrågan.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Anf. 8 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Att gravt åsidosätta patientsäkerheten är ett brott. Men åklagaren i Göteborg har kommit fram till att det brottet inte kan styrkas. Han har lagt ned den talan. Om en läkare åsidosätter patientsäkerheten ska han inte vara läkare. Då ska hans legitimation dras in. Två instanser har valt att låta honom ha legitimationen kvar. Låt oss aldrig glömma bort de grundläggande fakta som vi numera har i detta mål.

Två chefer i Socialstyrelsen har avgått efter det här, chefen i Göteborg och generaldirektören. Jag tror personligen – men det får stå för mig – att Medanalysoffären finns med i båda de avgångarna. De personerna vet innerst inne att det Socialstyrelsen då gjorde var fel.

Jag håller naturligtvis med om att det regeringen nu ska pröva *ex gratia* ska vara skilt från rättsprocessen. Det är också Ransnäs uppfattning. Han är ju övertygad om att han kommer att få rätt till sist och också få full ekonomisk gottgörelse för det han har råkat ut för.

Det jag vill framhålla är just tidsaspekten. Hur många år av en människas liv ska vara förspillda på grund av att en myndighet handlar felaktigt? Det är den mänskliga aspekten som jag hoppas att socialministern kommer att ta stor hänsyn till när han har att pröva den frågan. I övrigt ska naturligtvis rättssamhällets normala process rulla på. Men det här har nu kommit i ett läge där det är en politisk fråga att på något sätt gottgöra Ransnäs innan ännu fler år har gått till spillo.

Anf. 9 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Nej, socialministern, jag blandar inte ihop begreppen, och jag försöker inte leka domstol. Domstol har redan ansvarsnämnden och åklagarmyndigheten i Göteborg varit. De har frikännt Lennart Ransnäs. Inget har drivits vidare i detta, utan nu handlar det om skadestånd.

Nej, socialministern, jag försöker inte hindra Socialstyrelsen att göra inspektioner och att sätta upp kriterier, precis som man gör i näringslivet. Snarast tycker jag att det kan diskuteras om ifall man har satt upp tillräckliga kvalitetskriterier, tillsynskriterier för att man ska kunna garantera patienterna en tillräckligt god säkerhet i resultaten. Vi har en svensk kvalitetsmärkning i svenska företag för att klara det som är mycket viktigt just i kvalitetssäkringen, och det kan självfallet ske inspektioner även där.

Det jag vänder mig mot är delvis hur tillslaget gick till både när det gäller Alvgard en gång i tiden och när det gäller Ransnäs och Medanalys. Det skedde under medietryck med politiska övertoner från vissa håll under den debatt som då var. Jag vänder mig starkt emot socialministerns känsla att man ska driva processen till sista kommatecknet. Socialministern får ursäkta, men jag tycker att det är känslokallt att göra det. Jag vågar säga att i alla de olika rättstvister som jag och mina släktingar har varit inblandade i under årtionden och århundraden bakåt har vi försökt hitta lösningar i godo eftersom alla far illa, alla tar stryk i tvister. Jag säger inte att man lyckas med en förlikning. Jag säger inte att man kan lösa en skadestandsfråga i godo. Men det jag efterlyser är den goda viljan för att få slut på denna långa tragiska process som krossat ett företag,

Svar på
interpellationer

som krossat människor. Socialministern förefaller inte ens finna att några fel har begåtts eller att någonting behöver göras.

Anf. 10 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Den här diskussionen blir med nödvändighet ganska komplicerad. Jag tror att alla de tre som varit uppe i talarstolen är måna om att den här kammaren och de här diskussionerna inte ska avgöra rättsliga frågor.

Vad jag försöker skildra är just den komplicerade rättsliga processen, där man faktiskt bör skilja på de olika beslut som har fattats och det som nu pågår, nämligen frågan om skadestånd.

Det är Justitiekanslerns sak att företräda staten i de här förhandlingarna. Det är också rimligtvis Justitiekanslerns sak att avgöra i vilken mån det finns förutsättningar för en förlikning. Det bör inte heller fattas något beslut om detta här.

Jag har fullt förtroende för Justitiekanslerns bedömningar och sätt att hantera den rättsliga processen.

En annan fråga är just den som har kommit upp med anledning av begäran om en *ex gratia*-ersättning. Man bör då veta att principen bakom *ex gratia*-ersättning är just att det är skilt från rättsprocessen. Det är i så fall en ersättning av ynnest eller av nåd, eller hur man nu ska översätta *ex gratia*, som måste skiljas från de rättsliga processerna och de rättsliga bedömningarna.

Lennart Ransnäs har kommit in med denna begäran. Hans ombud har bett att få komma in med en mer omfattande skriftlig redovisning. Den har inte kommit än, men när den har kommit ska vi ta ställning till frågan och naturligtvis också meddela kammaren vilket ställningstagande vi gör.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2000/01:2 om hörselvård

Anf. 11 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Kenneth Johansson har frågat vilka åtgärder regeringen avser vidta för en fungerande hörselvård, för att komma till rätta med växande köer vid landets hörcentraler och för att förbättra situationen för dem som är i behov av hjälpmedel. Han har även frågat hur regeringen avser att säkra det framtida behovet av audionomer.

Bra hjälpmedel är för många en förutsättning för ett oberoende liv. Hjälpmedlen underlättar det dagliga livet och ökar tillgängligheten till omgivningen. Det är därför en skyldighet för samhället att tillhandahålla väl fungerande och individuellt anpassade hjälpmedel till dem som har behov av sådana.

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ansvarar sjukvårdshuvudmännen för att tillhandahålla hjälpmedel för funktionshinder. Varje landsting och kommun beslutar själv vilka hjälpmedel man ska förmedla. Grundtanken är att det är huvudmännen som är mest

lämpade att göra de prioriteringar av resurserna som behövs för en bra vård.

Socialstyrelsen har, inom ramen för ett prioriteringsprojekt, studerat hörhjälpmedel. Som en orsak till de långa väntetiderna pekar man på att antalet personer med nedsatt hörsel har ökat. Det beror främst på att antalet personer över 65 år har ökat. År 1992 utprovades 52 000 hörapparater, år 1998 62 000.

Vid sidan av de långa väntetiderna för att få hörapparat uppmärksammar Socialstyrelsen också att kostnaderna för patienterna varierar kraftigt mellan landstingen.

Det visade sig vidare att många landsting fortfarande tillämpar de riktlinjer för prioriteringar vid utprovning av hörapparater som ingick i Socialstyrelsens allmänna råd för 1992 års vårdgaranti. Råden innebar en åldersprioritering, att barn, ungdomar, studerande samt yrkesverksamma skulle prioriteras framför inte yrkesverksamma eller äldre.

Råden upphörde 1997, då den s.k. vårdgarantin avskaffades. Riksdagen beslutade samma år om riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården, där det slås fast att ålder inte är en prioriteringsgrund. Trots detta tillämpar många landsting alltså fortfarande denna åldersprioritering. Detta är oacceptabelt.

I budgetpropositionen för år 2001 uttalade regeringen som sin avsikt att tillsätta en utredning för att på ett bättre sätt tillgodose behovet av hjälpmedel för vissa grupper av funktionshindrade. Mot bakgrund av de problem som uppmärksammats inom hörselvården har jag nyligen i det nationella rådet för vårdpolitik aviserat att regeringen överväger att låta utredningen även se över de långa väntetiderna och andra problem som sammanhänger med hörapparater.

Kenneth Johansson har slutligen frågat mig hur regeringen avser att säkra det framtida behovet av audionomer. Audionomutbildning bedrivs i dag vid fyra högskolor och ingår i det vårdutbildningsuppdrag som landstingen genom avtal lagt på statliga universitet och högskolor.

I rapporten *Den ljusnande framtid är vård*, som Kommissionen för rekrytering till vård och omsorg lade fram i juli 1999, föreslogs att de landstingskommunala utbildningarna i sin helhet borde överföras till staten senast under år 2001. Som skäl för förslaget angavs att ett samlat statligt huvudmannaskap utgör en viktig princip för att staten ska kunna göra en helhetsbedömning och ta ansvar för den högre utbildningens inriktning och dimensionering.

Mot bakgrund av detta har regeringen tillsatt en förhandlingsdelegation som fått i uppdrag att förhandla med landstingen i syfte att klargöra under vilka förutsättningar det samlade huvudmannaskapet för landstingens vårdhögskoleutbildningar kan överföras till staten.

Jag kan inte föregripa resultatet av förhandlingarna. Om huvudmannaskapet överförs till staten kommer dock givetvis dimensioneringen av de utbildningar som är berörda, däribland audionomutbildningen, att ses över för att tillgodose de behov som finns.

Anf. 12 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret.

Svårigheter att höra är ett av våra allra största folkhälsoproblem. Cirka 11 % av Sveriges befolkning har svårigheter att höra, vilket inne-

bär att nästan en miljon svenskar har en symtomgivande hörselnedsättning. Att höra handlar om livskvalitet, att vara med, delta, påverka och att kunna fungera i arbetslivet och socialt.

Svensk hörselvård i dag är ojämlig och ofullständig. Kötider och avgifter varierar stort mellan landstingen, och ofta består rehabiliteringen bara i utprovningen av hörapparat.

Visst är det som socialministern säger att landsting och kommuner ska ta besluten. Men om hälso- och sjukvårdslagens krav på vård på lika villkor för hela befolkningen inte uppfylls måste regeringen, med socialministern i spetsen, reagera och framför allt agera.

I tidskriften Auris nr 5 i år ges en bild av växande köer vid landets hörcentraler. Man beskriver en situation med i många fall akut brist på personal och akut brist på pengar. Remisserna ökar. Slutsatsen dras att det råder fortsatt kris inom svensk hörselvård, ibland med över två års kötid.

Denna fullständigt orimliga situation och utveckling har även i andra sammanhang påtalats av bl.a. Hörselskadades Riksförbund.

Av den enkät som redovisas i Auris framgår att pensionärer återfinns i den oprioriterade gruppen, vilket inte stämmer med riksdagsbeslutet från 1997 om prioriteringar i hälso- och sjukvården. Pensionärernas livskvalitet och sociala liv är självfallet lika viktigt som andra grupper. Åldersdiskriminering är oacceptabelt, vilket socialministern också framhåller i sitt svar till mig.

Fru talman! Tillgången till bra hjälpmedel anpassade efter individens behov och utprovade och erhållna inom rimlig tid är många gånger avgörande för den enskildes möjligheter till ett bra liv.

Hörapparaten är inte allt. Rehabilitering och den övriga vårdkedjan måste utvecklas i en helhetssyn. Vi måste få till stånd en betydligt bättre fungerande hörselvård i Sverige med fullvärdig rehabilitering och hjälpmedel på lika villkor över landet. Vi måste få en nationell överblick över hörselvården.

Socialministern säger att han i Nationella rådet för vårdpolitik aviserat att regeringen överväger att Hjälpmedelsutredningen ska se över väntetider och andra problem med hörapparaterna. Det kan säkert vara bra, men det är väldigt försiktiga formuleringar.

Är vi överens om, vilket jag förutsätter, att hälso- och sjukvårdslagen inte uppfylls i flera avseenden och att situationen för landets hörselvård är ohållbar, då krävs handlingskraft och konkreta åtgärder.

Jag har tre följdfrågor till socialministern.

För det första: Är socialministern beredd att initiera en nationell överblick över hörselvården och vidta åtgärder utifrån en helhetssyn?

För det andra: Vad gör socialministern, mer än att konstatera att den är oacceptabel, åt åldersdiskrimineringen?

För det tredje: Har socialministern några funderingar om mer konkreta åtgärder för att komma till rätta med problemen?

Anf. 13 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag har lyssnat på den förda debatten och känner ett behov av att lägga mig i den. Jag tycker att det är förskräckligt och tragiskt att en person i hög ålder som är i behov av en hörapparat kan få besked om att få vänta i två år på en sådan. Det tar lång tid innan en äldre person

tar steget att vända sig till sjukhus för att skaffa sig en hörapparat. Har den som är i hög ålder tid att vänta i två år? Man har kanske t.o.m. hunnit avlida innan man blir kallad till hörselkontroll.

Jag tycker att det är bra om det görs en utredning, men en utredning tar lång tid. Det är väl bra att den görs, men man glömmer något som vore helt naturligt. Varför kan man inte öppna möjligheter för audionomer att starta egen verksamhet för att få fart på hörselundersökningarna? Jag skulle vilja få svar från socialministern på frågan om inte detta vore en rimlig åtgärd.

Anf. 14 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Kenneth Johansson och jag är alldeles överens om problembeskrivningen. Frågan är vad som ska göras. Vi befinner oss i skärningspunkten mellan vad som är regeringens och riksdagens ansvar och vad som är sjukvårdshuvudmännens ansvar. Det är sjukvårdshuvudmännen som är ansvariga för att man lever upp till hälso- och sjukvårdslagen, och Socialstyrelsen är tillsynsmyndighet för detta. Socialstyrelsen arbetar med den här frågan. Det är ett viktigt konstaterande.

Jag har ändå meddelat att vi avser att tillsätta en utredning för att se över inte bara frågan om hjälpmedel för hörselskadade utan hjälpmedelsituationen över huvud taget. Vi arbetar med direktiv för en sådan utredning.

Men det grundläggande problemet är ändå att lösa resursfrågan för våra sjukvårdshuvudmän. En del av köproblemen handlar om bristande resurser. Det är sant att det är brist på utbildad personal, och den frågan måste lösas, men man har också allmänt bristande resurser. Om man vill göra någonting åt den här typen av köproblem, måste man också bestämma sig för att se till att sjukvårdshuvudmännens resurser ökar.

Det är glädjande att konstatera att Kenneth Johansson och jag är alldeles överens om att det är viktigt att under de närmaste åren ge sjukvårdshuvudmännen bättre möjligheter. Vi kan frigöra ganska mycket av specialistsjukvård och annan sjukvård ifall vi ger dem resurser att utveckla exempelvis primärvården, som vi är överens om.

Däremot blir det mer besvärligt för Maud Ekendahl, vars parti faktiskt avvisat förslagen om att föra över mera pengar till sjukvårdshuvudmännen. Moderaterna har sagt nej till de 9 miljarder som ska flyttas över under de kommande fyra åren. Då hjälper det faktiskt inte att säga att audionomerna borde starta eget. Det är brist på audionomer. Vi får inte fler audionomer genom att låta dessa starta eget, utan vi behöver utbilda fler. Problemet är tillgången till utbildad personal, och vi bör ge ökade resurser för sjukvårdshuvudmännen för att klara uppgifterna. Ska vi bli av med köerna måste vi faktiskt under de kommande åren föra till mer resurser till sjukvårdshuvudmännen. Vi kan inte trolla fram sådana bara genom att säga att verksamheten ska präglas av fri etableringsrätt eller något liknande. Det är att missleda folk. Det handlar om mer resurser, mer systematiskt arbete med köerna, förstärkt utbildning och ökad tillströmning av personal.

Anf. 15 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Det är mitt bestämda intryck att det saknas en nationell överblick över hörselvården. Det är viktigt för att kunna klara ett åt-

gärdsprogram utifrån en helhetssyn att ha den överblicken. Jag förordar att en sådan kommer till stånd.

Avsaknaden av en nationell överblick anges av Hörselskadades Riksförbund som en av orsakerna till att man i dag har stora problem med att fylla de personalvakanser som finns runt om i landet. Dessa problem är värst i norra Sverige.

Även om socialministerns svar om audionombristen och framtida behov var mycket försiktigt, tolkar jag det så att utbildningen kommer att ses över för tillgodoseende av behovet.

Jag vill tolka svaret om åldersdiskrimineringen så att vi är överens om att en sådan är oacceptabel. Jag utgår från att socialministern kommer att ta upp frågan med dem som är berörda och avser att nå resultat i den delen.

Beträffande åtgärderna är resursfrågan helt klart en avgörande punkt ekonomiskt och personellt. Vi är överens om att tillföra resurser till vården och omsorgen som indirekt också kommer att underlätta en utbyggnad av hörselvården. Jag tror att det behövs riktade insatser för att klara personalförsörjningen. Man bör ta initiativ till startande av jämförelsearbeten och erfarenhetsutbyten, och där borde Socialstyrelsen, Landstingsförbundet, Kommunförbundet och Hörselskadades Riksförbund ha en väldigt central roll.

Det handlar också om att stimulera upphandling och om att genomföra nytänkande för att effektivisera hörselvården, helt enkelt att få ut mera av tillgängliga resurser utan att tumma på kvaliteten.

Jag har läst om ett treårigt projekt i Västmanland och Värmland. I stället för att köa för en hörapparat får man där i fortsättningen köa för en hörselvårdande behandling. Förhoppningen är att genomströmningen av patienter ska öka. Nu blockeras köerna av alla dem som söker just för att få hörapparater, men för flera kan det räcka med en enklare insats, t.ex. extra hjälpmedel som förstärkt dörrsignal och telefon. Ett sådant här nytänkande ska förhoppningsvis leda till att insatserna effektiviseras.

Centerpartiet har under lång tid föreslagit en hjälpmedelsgaranti som sätter fokus på den enskilde patienten och sätter press på sjukvårdshuvudmännen. Jag vet att Socialstyrelsen och socialministern har rest invändningar häremot. En invändning som görs gäller svårigheter att följa riksdagens beslutade prioriteringsgrunder. Också jag inser att det på grundval av nuvarande kunskap finns anledning att göra en sådan invändning, men jag tror att det skulle vara möjligt att arbeta för att åstadkomma en hjälpmedelsgaranti som tar hänsyn till prioriteringsgrunderna.

En annan invändning grundar sig på avsaknaden av väntetidssystem som visar på vilka indikationer patienter begär hjälpmedel. Också detta är en fråga som bör kunna lösas.

Jag tycker att man inte ska säga nej från början utan ska se till vad som är möjligt att åstadkomma. Jag tycker att socialministern borde utreda möjligheterna att åstadkomma någon form av hjälpmedelsgaranti som tar hänsyn till de prioriteringsgrunder som riksdagen har fattat beslut om. Är socialministern beredd att göra det?

Anf. 16 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag väntade mig inte något annat svar från socialministern än det som jag fick i frågan om möjligheterna att arbeta i egen

regi. Regeringen och socialdemokraterna är ju konsekvent emot att öppna för andra alternativ än de som finns inom landstingsvärlden.

Bristen på audionomer påverkas bl.a. av att det tar längre tid att prova ut de digitala hjälpmedel som mer och mer kommer ut på marknaden. Det gör att patienterna får göra flera återbesök. Jag ser det så att om audionomer får möjligheter att arbeta i egen regi, kommer de att jobba på ett helt annat sätt än inom den offentliga sektorns ram. Jag vill betona att det inte är något fel på de anställda, utan det är det ganska stelbenta systemet i landstingsvärlden som inte ger utrymme för egna kreativa tankar och arbetssätt. Den som har en egen verksamhet jobbar för fullt tills patienterna har betats av.

Det är viktigt att audionomer liksom så många andra inom sjukhusvärlden får starta egen verksamhet.

Anf. 17 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Först riktar jag mig till Maud Ekendahl. Det var faktiskt inte en korrekt beskrivning av vår hållning när det gäller möjligheterna att driva verksamhet i egen regi. I den handlingsplan för sjukvården som har presenterats för riksdagen och som ska behandlas nu är målet alldeles tydligt, nämligen att verka för flera alternativ och större mångfald i vården.

Däremot är Maud Ekendahl, som alla andra moderater, lite smålustig. Oavsett problemet är lösningen sänkta skatter och starta eget! Men det finns en del problem som inte löses på det sättet. För just det här problemet är inte lösningen att starta eget. Vi kan i och för sig diskutera lämpligheten i det. Här är det andra fundamentala problem som måste lösas. Resursfrågan är viktig. Även den som har egen verksamhet ska – förmodar jag – finansiera sin verksamhet med hjälp av stöd från sjukvårdshuvudmännen. Det är sjukvårdshuvudmännens resurssituation just nu som är en del av förklaringen till de problem vi har – alltså måste sjukvården få ökade resurser.

Jag tar med mig synpunkterna, Kenneth Johansson, när det gäller att författa direktiven till den utredning som ska tillsättas. I vilken mån vi följer upp detta genom att formulera en sorts hjälpmedelsgaranti eller inte vill jag inte ge besked om nu. Det viktigaste är att vi ser till att köerna försvinner. Då handlar det om, precis som Kenneth Johansson säger, att få en större överblick på ett nationellt plan. Det är syftet med den utredning som ska tillsättas. Jag tar med mig synpunkterna.

Anf. 18 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tolkar socialministerns senaste inlägg som ett positivt besked på interpellationen och på de problemställningar jag har tagit upp. Jag ser fram emot vad direktiven och i slutändan utredningsmaterialet kommer att leda till.

Dagens situation inom hörselvården är helt oacceptabel. Det är vi överens om. Det är inte värdigt att köa i flera år. Det begränsar livskvaliteten, och det är inte att ta till vara det friska hos våra äldre. Jag förstår verkligen vad ordföranden i Hörselskadades Riksförbund indignerat frågade efter på kongressen, nämligen om det är meningen att vi ska ta fram den gamla tidens hörlur igen. Det vill vi naturligtvis inte.

Jag skulle gärna vilja se en nationell överblick över hörselvården i form av ett åtgärdsprogram, att åldersdiskrimineringen upphör och ett arbete där vi får se ett jämförande erfarenhetsutbyte, upphandling och nytänkande. Det går att göra mycket mer med insatta resurser, och det behövs mer resurser. Det är min sammanfattning i den delen.

Jag kommer att fortsätta att driva att vi behöver en press på både sjukvårdshuvudmännen och andra för att se till att vi kommer i ordning i den delen. Då kan en vettigt utformad hjälpmedelsgaranti vara ett sätt att jobba på.

Fru talman! Jag hoppas verkligen att vi får en bättre fungerande hörselvård med fullvärdig rehabilitering och hjälpmedel på lika villkor över hela landet. Jag och Centerpartiet kommer att bevaka frågan noga framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2000/01:19 om kampen mot hiv i storstäderna

Anf. 19 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Maud Ekendahl har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att det hivpreventiva arbetet i storstäderna även fortsättningsvis ska garanteras.

Sverige har tack vare tidiga och omfattande insatser på området lyckats hålla aidsepidemin på en internationellt sett mycket låg nivå. Ända sedan mitten av 1980-talet har hiv och aids varit en viktig hälsopolitisk fråga. Regeringen valde att på ett tidigt stadium kraftsamla resurser för att försöka förebygga en omfattande smittspridning. Arbetet bedrevs inledningsvis av en särskild delegation, Aidsdelegationen, därefter av Socialstyrelsen, och i samband med Folkhälsoinstitutets bildande överfördes uppdraget dit.

Fram till år 1997 uppgick det särskilda anslaget för insatser mot aids till omkring 150 miljoner kronor årligen. Hela anslaget disponerades av Folkhälsoinstitutet, och kommuner, landsting och frivilligorganisationer kunde söka medel för olika aktiviteter.

Regeringen uttalade därefter i den ekonomiska vårpropositionen för år 1998 att utgifterna för insatser mot aids inom hälso- och sjukvårdsområdet skulle reduceras med 70 miljoner kronor fr.o.m. år 1998. Regeringen uttalade då att statens stöd till kommunernas och landstingens hivpreventiva arbete får anses ingå i det generella statsbidraget. Men för att underlätta avvecklingen av en del av det specialdestinerade bidraget och för att värna om de verksamheter som byggts upp föreslog regeringen att 90 miljoner kronor skulle avsättas för hivprevention i storstäderna för år 1998. Dessa medel utgick från det generella bidraget till kommuner och landsting i storstadsregionerna. Regeringen har därefter ”öronmärkt” medel från det generella bidraget till kommuner och landsting även för år 1999 och 2000.

I budgetpropositionen för nästa år, 2001, föreslås Folkhälsoinstitutet få 65 miljoner kronor för insatser mot aids, i likhet med tidigare år. När det gäller medel för hivpreventivt arbete i storstadsregionerna kommer

särskilda medel att tillföras storstäderna för detta ändamål även för nästkommande år.

Min och regeringens uppfattning är oförändrad i fråga om hivprevention. Det är av stor vikt att vi även fortsättningsvis genom tidiga insatser begränsar antalet nysmittade till lägsta möjliga nivå.

Regeringen har även i den forskningspolitiska propositionen och i budgetpropositionen för år 2001 föreslagit att ökade resurser ska tillföras Djurhuset vid Statens smittskyddsinstitut. Syftet är att förstärka forskningen kring bl.a. hiv och aids för att öka förutsättningarna för att ta fram effektiva mediciner och förhoppningsvis snabba på framtagandet av ett vaccin.

Folkhälsoinstitutet har på regeringens uppdrag tagit fram en nationell handlingsplan för det hivpreventiva arbetet för den nästkommande femårsperioden. I detta uppdrag ingick att ta fram förslag till hur det hivpreventiva arbetet i storstäderna skulle kunna organiseras utan öronmärkta pengar. I början av september överlämnade Folkhälsoinstitutet sitt förslag till mig, och det bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Folkhälsoinstitutet har i ett tidigare regeringsuppdrag presenterat hur det hivpreventiva arbetet i storstäderna bedrivs och hur de statliga medlen för ändamålen används. I rapporten konstateras att en stor del av resurserna går till frivilligorganisationernas arbete. Men man visade även på att det var svårt att urskilja hur de statliga medlen användes i förhållande till andra finansieringskällor, t.ex. kommunala och landstingskommunala medel.

Under våren kommer regeringen att presentera en proposition om Folkhälsoinstitutets framtida roll och uppgifter. Handlingsplanen kommer att ingå som ett underlag för denna proposition.

Sammanfattningsvis är min bedömning att det är angeläget att fokusera arbetet på en långsiktig strategisk handlingsplan för hiv- och aidsarbetet och att värna om de värdefulla verksamheter som byggts upp i storstadsregionerna.

Anf. 20 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka socialminister Lars Engqvist för svaret på min interpellation.

Inledningsvis vill jag, som många andra, betona att en hivsmittad person inte kan jämföras med andra människor som har kroniska behandlingsbara sjukdomar. Genom att gå tillbaka i tiden kan vi se att många avled i aids i Sverige. Numera finns bromsmediciner som hjälper en hel del drabbade personer till ett drägligt liv. Men om någon vill påstå att hivinfektionen är behandlingsbar medför det förödande konsekvenser för den viktiga hivpreventionen samt stöd till redan sjuka människor.

I och med att alltfler lever med sin smitta, ska man komma ihåg att alltfler kan smitta. Därför är jag glad över att socialministerns och regeringens uppfattning är oförändrad i fråga om insatserna för hivprevention. Insatserna har stor betydelse även fortsättningsvis. De måste göras på ett tidigt stadium för att begränsa den fruktansvärda smittan. Därför är det oerhört viktigt att vi politiker inser att hivpreventionen måste verka under mycket lång tid framöver.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Svar på
interpellationer

Frivilligorganisationerna utför ett jättejobb som sjukvården inte alls mäktar med. Jag tänker på landstingen och regionerna, som kan klara av sjukvårdsdelen men inte det som frivilligorganisationerna gör i dag. Jag både tror och vet att regeringen måste klart och tydligt klargöra en tidsperiod för ett fortsatt arbete vad gäller frivilligorganisationernas arbete.

Det går inte att från regeringens sida år efter år komma med formuleringar i budgetpropositionen om att eventuellt vilja upphöra med de öronmärkta pengarna till storstadsregionerna. I årets budgetproposition för år 2001 kunde vi se att de pengarna var helt borta. Många har också uppmärksammat att det inte finns en enda rad om detta.

Jag kan nämna som ett exempel att socialministern fick ett brev från socialroteln här i Stockholm daterat den 27 september där man uttalar att det är helt obegripligt hur regeringen vill diskriminera storstadsregionerna. Man har alltså lagt anslag till landsbygden genom Folkhälsoinstitutet, men när det gäller storstadsregionerna, där vi har de flesta smittade, finns det inga pengar i budgeten. Det här är något som många har undrat över på flera håll. Jag har fått många oroliga samtal från Region Skåne i samma fråga.

I svaret av socialministern här i dag kan jag konstatera att han säger att särskilda medel kommer att tillföras storstäderna även för nästkommande år. Min fråga blir då naturligtvis: Varför finns inte anslaget med i budgetpropositionen? Är det något som finansutskottet och vi här i riksdagen ska klubba igenom och fixa till i efterhand?

Jag förväntar mig och hoppas att socialministern vill vara ärlig: Var det en ren miss eller medvetenhet bakom detta att pengarna inte fanns med?

Anf. 21 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det har sedan lång tid tillbaka – det vet Maud Ekendahl – funnits en ambition att se till att verksamheten integreras i det lokala och regionala arbetet, dvs. att det inte öronmärks särskilda pengar. Så har tanken varit långsiktig. Ändå har pengarna öronmärkts för 1998, 1999 och 2000. Tanken var att det inte skulle göras en särskild öronmärkning för 2001. Det är bakgrunden till formuleringen.

Emellertid fanns det i diskussionen inför årets budgetproposition en ambition att ändå öronmärka pengar också för 2001. Då kan vi konstatera att när budgeten presenterades fanns inte den formuleringen med. Vi har nu förklarat att vi kommer att verka i riksdagen för att det ska ske en sådan öronmärkning och att det också för 2001 kommer att avsättas pengar. Det är den enkla förklaringen.

Motivet är det som sedan länge är klaggjort, att vi på lång sikt ska försöka integrera verksamheten och inte ha särskilda öronmärkningar. Men vi inser att vi inte är där ännu, framför allt därför att vi först nästa år kommer att ta beslut om den handlingsplan som Folkhälsoinstitutet har utarbetat. Jag redovisar i mitt interpellationssvar att när vi tar beslut om Folkhälsoinstitutets roll ska vi också besluta om den handlingsplan som Folkhälsoinstitutet har utarbetat. Då finns det anledning för oss att reflektera över hur vi ska göra efter 2001. Men för nästa år kommer vi att verka för att pengar ska öronmärkas, precis som för detta år.

Anf. 22 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Det tackar vi i frivilligorganisationerna för. Jag är själv ordförande i en sådan, Noaks ark i nordvästra Skåne.

Ändå kan jag inte få socialministern att erkänna hur det kommer sig att pengarna inte finns i budgetpropositionen. Här finns en motion som är inlämnad av Ingrid Burman från Vänsterpartiet och Thomas Julin från Miljöpartiet, som är företrädare som har varit med och förhandlat i budgetprocessen. Varför väcker de en motion, med Susanne Eberstein som första namn, om att man fortsättningsvis måste öronmärka pengarna om detta inte ska rättas till i riksdagen? Om det var en miss eller medvetenhet får jag väl inte svar på av socialministern.

När det gäller handlingsprogrammen hoppas jag att ni klart och tydligt talar om att ni har ett längre tidsperspektiv i fråga om hur länge man ska jobba till nästa utvärdering. De som finns i de här organisationerna får hicka varje gång budgetpropositionen kommer när detta inte är klart uttalat. De ska ha lugn och ro och ha lång tid på sig. De ska inte behöva bli skrämda varje år. Det finns människor bakom det här som är anställda, har hyreskontrakt och åtaganden, och de fixar inte detta hur som helst. Om pengarna inte delas ut året efter måste man ju vara garanterad avvecklingspengar om man inte får fortsätta sin verksamhet.

Därför är det angeläget att socialministern kan lova en långsiktighet. Kom inte och skräms med att de öronmärkta pengarna ska upphöra. Att integrera pengarna i landstingens regi tror inte jag på, och det tror ingen av oss på i riksdagen. Vi väckte från samtliga partier en flerpärtimotion förra året, och vi har upprepat den i år, där vi talar klart och tydligt om att det måste vara öronmärkta pengar just till den här verksamheten.

Anf. 23 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Maud Ekendahl har helt rätt i att det krävs en långsiktighet. Det var tanken bakom det uppdrag som Folkhälsoinstitutet fick om att utarbeta en handlingsplan för den kommande femårsperioden. Då handlade det inte bara om den verksamhet som bedrivs utanför storstäderna utan också om hur det hivpreventiva arbetet i storstäderna ska kunna bedrivas.

När vi till våren tar ställning till Folkhälsoinstitutets framtida roll och uppgift ska vi också ta ställning till en sådan långsiktig plan, just för att kunna ge besked åt alla som arbetar i och är engagerade i verksamheten, också frivilligorganisationerna, vad som gäller under den kommande perioden.

Jag förstår Maud Ekendahls bekymmer över att om man inte får långsiktiga besked är det svårt att planera verksamheten och få människor att känna sig engagerade.

Jag har nog inget riktigt bra svar att ge på frågan varför formuleringen är som den är. Däremot har jag viktiga besked att ge när det gäller hur det kommer att hanteras. Vi kommer från Socialdemokraternas sida att se till att pengar öronmärks när beslut ska fattas här i riksdagen. Det är detta som är motivet bakom motionen. Eftersom formuleringen i budgeten inte är sådan måste man hantera det i riksdagen, och vi har från Socialdemokraternas sida förklarat att vi kommer att verka för det. Det viktigaste för alla som är engagerade är vilket beslut riksdagen till sist fattar. Det är det avgörande.

Anf. 24 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Det som socialministern sade avslutningsvis om att detta inte kom med i budgetpropositionen får vi väl tolka hur vi vill. Det kanske var en miss, eller också var det medvetet. Men regeringen har förstått att om det var ett medvetet försök att ta bort pengarna gick det inte igenom. Därför måste vi här i riksdagen fixa till det.

Jag ska tacka socialministern för att han i alla fall förstår och vill att det ska vara långsiktigt. Jag tror inte att en femårsperiod räcker, utan jag tror att man ska lägga en handlingsplan på tio år, när vi ser hur utvecklingen är. Men man kanske skulle ha en kontrollstation för att kontrollera och utvärdera efter fem år. Man borde ha en tioårsplan för att se hur vi ska få bukt med problemen, vad vi kan göra på kortare sikt, på fem år, och vad vi kan nå efter tio år.

Jag ser fram mot handlingsplanen, och jag hoppas att den blir bra, så att de frivilliga organisationerna kan leva sitt liv och göra det arbete de ska – så mycket som de gör.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2000/01:21 om förslaget om abortpersonregistret

Anf. 25 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Inger Segelström har frågat mig om jag avser att stoppa förslaget om att inrätta ett personregister för de kvinnor som genomgått abort.

Frågan är föranledd av uppgifter i pressen om att Socialstyrelsen ska lämna ett förslag till regeringen som innebär att alla kvinnor som gör abort ska registreras med personnummer i ett abortregister.

I ett pressmeddelande har Socialstyrelsen därefter meddelat att frågan om hur förslaget om ökad registrering av diagnoser och åtgärder i öppenvården ska utformas och vad som ska omfattas ännu inte är slutbehandlad. Först ska frågan om hur den enskildes integritet ska kunna skyddas noga prövas. Jag har erfarit att Socialstyrelsen avser att bjuda in olika intressenter till en diskussion kring dessa frågor.

Det finns således inte något förslag, och jag har heller inte för avsikt att besluta att personnummer ska införas i abortregistret.

Anf. 26 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka socialministern för svaret. Jag vet att det nu inte blir ett abortpersonregister, och det är den tvärpolitiska kvinnoopinionens förtjänst. Men jag är mycket förvånad över socialministerns svar och försöken att mörka och säga att det inte finns eller fanns ett förslag genom att som barn gör säga så här: Det jag inte ser, det finns inte. Strutssyndromet kallas det.

Gör inte denna viktiga kvinnofråga till en formaliadiskussion genom att inte erkänna att Socialstyrelsen tycker att det vore bra med ett abortpersonregister. Socialministerns svar tvingar mig nu att bevisa att det

finns eller fanns ett förslag och att det endast är den starka kvinnoopinionen som har stoppat detta.

Så här ser verkligheten ut utanför Socialdepartementet. Jag har här ett fax som s-kvinnor har fått från Socialstyrelsen. Jag läser vad som står om abortregistret: Förslaget är ännu inte färdigbehandlat och översänt till regeringen. Längre ned i faxet kan jag läsa att de läkare som företräder detta område starkt har stött idén om ett individbaserat abortregister. Jag läser Socialstyrelsens kommentarer längre ned: Det finns alltså ett starkt stöd för behovet av ett abortregister i flera grupper i samhället.

Jag fortsätter min läsning. TT gjorde i september en intervju med registersamordnaren på Socialstyrelsen. Det står så här: "I veckan delger Socialstyrelsen Socialdepartementet sina förslag till nya förordningar. Bland de mest kontroversiella finns ett förslag om att utöka uppgifterna i abortregistret med personuppgifter."

Jag läser vidare att registersamordnaren – jag tänker inte tala om namnet – säger att det enligt förarbetena till lagen inte finns någon möjlighet för enskilda patienter, dvs. kvinnor, att säga nej till att vara med i detta register.

Därför undrar jag hur socialministern i det svar som jag har fått som riksdagsledamot kan fortsätta säga att det inte finns något förslag. Socialstyrelsen har ju i intervju efter intervju presenterat ett förslag som visst finns. Jag tycker att vi ska använda ett språkbruk som svenska folket förstår.

Jag är folkvald, och jag representerar massor av oroliga kvinnor som vill bli tagna på allvar och inte slagna i huvudet med formalia. Den fria aborten är för viktig för det.

Håller socialministern med mig eller inte? Finns eller fanns det ett förslag hos Socialstyrelsen, eller ska vi fortsatt i riksdagen debattera ett ickeförslag? Jag har nu styrkt att det finns eller fanns ett riktigt förslag.

Kan Sveriges kvinnor nu känna sig lugna när det gäller att den fria aborten är säkrad enligt abortlagen, eller finns det flera icke-förslag i skrivbordslådan?

Anf. 27 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Uppriktigt sagt gynnas debatten om abort inte av sådant trams, Inger Segelström. Jag har svarat på frågan om vad som finns i regeringens kansli. Det finns inget sådant förslag, och jag är alldeles klar över att vi icke kommer att lägga fram något sådant förslag. Om det i någon myndighet som Socialstyrelsen finns ett förslag är det naturligtvis dess problem. Skulle det komma till oss är beskedet mycket enkelt. Vi kommer inte att lägga fram något sådant förslag.

Vad finns det för skäl att försöka misstänkliggöra regeringen och påstå att den skulle ha sådana avsikter eller att jag som socialminister skulle ha sådana avsikter? Kan inte Inger Segelström lita på det besked jag ger? Vi kommer inte att lämna något sådant förslag.

När jag svarade på frågan handlade det om huruvida det fanns något förslag i regeringens kansli som vi processar för att lämna till riksdagen. Något sådant förslag finns inte.

Socialstyrelsens generaldirektör kände själv anledning att gå ut i Dagens Nyheter och tala om att man inte kommer att lämna något sådant förslag. Man avskriver det också från myndighetens sida. Jag har inte

förnekat att det har förts en sådan diskussion. Det är ju alldeles sant. Vi kan diskutera hur man kommer på sådana idéer i Socialstyrelsen, men frågan jag svarade på var vad som kommer från regeringens sida och vad vi har för någonting.

Jag kan lugna Inger Segelström med att jag tror att vi har precis samma uppfattning i sakfrågan. Något sådant förslag ska inte läggas på riksdagens bord så länge det finns en socialdemokratisk regering.

Anf. 28 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Min roll som riksdagsledamot i denna kammare är att bevaka vad det är som händer. När registersamordnaren på Socialstyrelsen i september – det var då jag skrev min interpellation – berättar att man i veckan tänker lämna ett förslag till regeringen med detta innehåll är det min uppgift som lagstiftare i denna kammare att göra vad jag kan för att lyfta fram denna fråga.

Jag hade önskat att socialministern hade svarat att det finns ett förslag hos Socialstyrelsen och att han kommer att gå emot det om det kommer till honom. Men vad ministern i stället svarar är att frågan om hur den enskildas integritet ska kunna skyddas först noga ska prövas. Det betyder att denna fråga inte är avslutad utan att diskussionen kommer att fortsätta.

Då tycker jag att det är viktigt för mig som riksdagsledamot att få säga att det inte är någon mening med att Socialstyrelsen eller någon annan fortsätter denna debatt, för om förslaget kommer till riksdagen kommer riksdagen att säga nej till ett sådant register. Det är ingen mening med att socialministern säger att det ska bjudas in olika intressenter för att man ska kunna fortsätta diskussionen.

Majoriteten i riksdagen vill inte ha detta därför att det är ett hot mot den fria aborten. I abortlagens första paragraf står det att vi har fri abort t.o.m. den 18:e veckan. Då ska vi inte ta upp denna fråga. Det handlar inte om ett register eller om den personliga integriteten. Det handlar om att skydda den fria aborten.

Så här hade jag önskat att socialministern hade svarat: Förslaget finns, men jag är motståndare till det.

Anf. 29 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag kan upplysa Inger Segelström om att vi har den ordningen att myndigheterna arbetar fritt. Jag hänvisar noggrant till pressmeddelanden från Socialstyrelsen därför att Socialstyrelsen icke har levererat något material till oss. Jag kan bara läsa vad Socialstyrelsen håller på med via pressmeddelanden. Det är en ganska viktig princip att myndigheterna är fria och oberoende av regeringsarbetet.

När jag svarade på frågan om det finns något förslag var det så – jag trodde att Inger Segelström skulle vara glad över svaret – att det inte fanns något sådant förslag i Regeringskansliet, och vi kommer inte att lämna något sådant förslag. Hade frågan varit om det finns något förslag i Socialstyrelsen hade jag förmodligen antingen svarat att jag inte visste, eller så hade jag vänt mig till Socialstyrelsen för att få reda på om det fanns ett sådant förslag rent formellt.

Men det viktigaste, Inger Segelström – det var därför jag blev lite upprörd – är att vi inte behöver misstänka varandra för att ha andra avsik-

ter än att avvisa ett sådant förslag om det skulle komma något. Vi har gemensam hållning i sakfrågan.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Anf. 30 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Då var det nog bra att vi hade denna debatt, socialministern. Det är bra att vi klarar ut att socialministern inte tycker att det är bra att Socialstyrelsen för fortsatta diskussioner om detta, som det står i det svar som jag har fått från socialministern. Det är bra om vi kan vara överens om att det inte ska fortsätta några diskussioner om en sådan registrering. Det är ingen mening med det, eftersom det finns en majoritet för den fria aborten i riksdagen.

Jag vill tacka socialministern för svaret. Jag är trots allt glad över att vi har klarat ut detta och att vi har haft denna debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

13 § Svar på interpellation 2000/01:24 om hanteringen av sekretessbelagda uppgifter

Anf. 31 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Cecilia Magnusson har frågat vilka åtgärder statsrådet Lena Hjelm-Wallén är beredd att vidta för att stärka skyddet för sekretessmarkerade personuppgifter. Frågan har ställts mot bakgrund av en uppmärksammande händelse där sekretesskyddade uppgifter lämnades ut från försäkringskassan i Göteborg.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Först vill jag påpeka att det är straffbart att obehörigen röja uppgifter som är sekretessbelagda. I det aktuella fallet, som jag inte närmare vill kommentera, har förundersökning inletts mot en tjänsteman som är misstänkt för att ha gjort sig skyldig till brott vid utlämnande av sekretessbelagda uppgifter.

Allt arbete inom statsförvaltningen ska göras med utgångspunkt i de grundläggande värdena demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. De krav som demokratin ställer innebär att förvaltningen ska fullgöra sina uppgifter i enlighet med de beslut som har fattats av riksdag och regering. Kraven på rättssäkerhet innebär att förvaltningen ska fatta materiellt riktiga beslut på grundval av gällande lagar och andra författningar samt att enskilda ska ha möjlighet att få sin sak prövad i domstol.

Offentlighet är en av grundprinciperna i det svenska samhället. Svensk förvaltning karakteriseras av öppenhet mot medborgare, företag, kommuner, organisationer och medier. Den kanske mest betydelsefulla formen av offentlighet är den s.k. handlingsoffentligheten som ger i princip alla, svenska medborgare och utlänningar, en rätt att ta del av de allmänna handlingar som finns hos myndigheterna i syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning.

Svensk förvaltning är sålunda präglad av en långtgående rätt för den enskilde att ta del av information. I lagstiftningen finns det emellertid också ett starkt skydd för sådana uppgifter som av olika anledningar bör

vara hemliga, t.ex. därför att de rör personer som är i behov av särskilt skydd. Om skyddsintresset är starkt får uppgifterna inte spridas utanför en mycket begränsad krets inom myndigheten, och särskild behörighet krävs för att befatta sig med dem.

Den svenska förvaltningen kännetecknas av att arbetet utförs av många specialiserade och självständigt verkställande myndigheter. Ansvaret för samhällets service och beslutsfattande är fördelat på många olika offentliga organ. I syfte att öka statstjänstemännens kunskaper och åstadkomma en effektiv och rättssäker statsförvaltning som har medborgarnas fulla förtroende har regeringen nyligen antagit ett handlingsprogram för statsförvaltningen "En förvaltning i demokratins tjänst". Regeringen redovisade i propositionen *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst* (prop. 1997/98:136) riktlinjer för kraven på den framtida statliga förvaltningen. Propositionen antogs av en enig riksdag.

Regeringens mål är att den svenska statsförvaltningen ska motsvara höga krav på rättssäkerhet, effektivitet och demokrati. Den ska också vara tillgänglig och tillmötesgående och därigenom vinna medborgarnas fulla förtroende. För att offentlighetsprincipen ska fungera i praktiken måste arbetsgivare och anställda inom det allmänna verksamhet veta var gränserna går för tjänstemännens yttrande- och meddelarfrihet. De måste ha goda kunskaper om de lagar och förordningar som reglerar offentlighet och sekretess.

För att förbättra myndigheternas tillämpning av offentlighets- och sekretessfrågor lät jag i maj i år inrätta ett offentlighetsråd inom Justitiedepartementet. Syftet är primärt att öka öppenheten inom den offentliga sektorn. Offentlighetsrådet har emellertid även i uppdrag att bl.a. inventera arbetsrutinerna hos myndigheter vid utlämnade av handlingar och att öka chefers och anställdas kunskaper om bl.a. sekretesslagstiftningen. Att sekretessbelagda uppgifter lämnas ut till obehöriga kan inte accepteras.

När det gäller försäkringskassornas handläggning av skyddade uppgifter så är Riksförsäkringsverket systemägare för de register som förs gemensamt för Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Tidigare har systembehörigheten inte gått att begränsa, utan systemet har byggt på att det har funnits markeringar för personer som har skyddade personuppgifter. Markeringarna har då utgjort varningssignaler för handläggaren. Riksförsäkringsverket har nu sett över sitt system, och det är inte längre möjligt att komma åt skyddade uppgifter utan särskild behörighet.

Ansvaret för hur de skyddade personuppgifterna hanteras i praktiken åvilar försäkringskassorna. Styrelsen för försäkringskassan ansvarar för att verksamheten bedrivs författningsenligt. Försäkringskassorna har sett över sin hantering av skyddade uppgifter. Det är exempelvis inte längre lika många handläggare som har behörighet att ta del av sådana uppgifter.

Att åstadkomma en demokratisk, effektiv och rättssäker förvaltning fordrar ett kontinuerligt förändringsarbete på alla nivåer. Resultatet av de insatser som gjorts måste följas upp och utvärderas för att ge riksdag och regering underlag för beslut om framtida åtgärder. Jag är naturligtvis inte främmande för att ta initiativ till ytterligare åtgärder inom mina ansvarsområden om de som redan har vidtagits visar sig vara otillräckliga.

Då Cecilia Magnusson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Gustaf von Essen fick delta i överläggningen i stället för interpellanten.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 32 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! Tack statsrådet för ett, som jag tycker, relevant och bra svar som täcker in väldigt mycket av det som de här frågorna faktiskt handlar om!

Det är inte onaturligt att människor blir störda, oroade och upprörda när de läser om läckage av den typ som skedde i Göteborg. Just det speciella fallet låg det kanske en särskild tragik bakom, men det finns också exempel på att det vid andra kassor har varit lite läckage och tjänstefel här och var även om det inte har varit av samma storleksordning som i Göteborg. Där var det ju också fråga om att lämna ut uppgifter till grupper av personer, nynazister, som definitivt inte ska ha sådana här uppgifter, om någon.

Jag är själv ledamot i en kassastyrelse och även i Försäkringskassaförbundet. Därför kan jag möjligtvis upplevas som något jävrig när jag står här. Jag vet hur mycket man har tagit det här på allvar. Vi har ju fått mycket noggranna redovisningar av det här fallet och när det gäller hur vi ska arbeta. Detta tas nu upp på styrelsenivå på de olika kassorna runtom i landet. Det väcker någonting. När någonting händer ser man över det hela. När ingenting händer tror man ofta att allting är bra, men sedan händer någonting, och då går man igenom rutinerna ännu noggrannare. Och i det här sammanhanget har kassastyrelserna ett ansvar.

Samtidigt kommer man inte ifrån den fråga som Cecilia Magnusson har ställt till statsrådet. Det är en sak att utveckla metoder på myndighetsbasis, förbättra rutiner och knäppa till ordentligt så att ingenting läcker ut, men man måste också se om det eventuellt behövs någon lagändring eller något initiativ från regeringen utöver det som har redovisats här. Det är alltid relevant att ställa en sådan fråga när en sådan här sak inträffar. Cecilia Magnussons interpellation är berättigad ur den synpunkten. Den speglar nog en oro som många folkvalda och också allmänheten har. Tilltron till försäkringen och försäkringskassornas verksamhet kan ju komma att skadas. Därför är det mycket viktigt att detta diskuteras, lyfts fram och får en genomskinlighet, så att vi vet vad som händer.

Jag vet vad vi gör på vår kassa i Uppsala. Det är en ordentlig genomgång, mycket tajt, och jag tror att samma sak sker på andra håll. Men frågan kvarstår: Tror statsrådet att det kan finnas skäl att se över någon eventuell lagstiftning på området eller något åt det hållet? Det finns chans att svara på den frågan nu.

Anf. 33 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det gläder mig att få dessa vittnesbörd från försäkringskassans inre liv om att man på ett sådant stort allvar tar itu med att se över rutinerna och hanteringen kring de skyddade uppgifterna.

Precis som Gustaf von Essen framhåller är det oerhört viktigt med seriositet och vilken rättssäkerhet som den offentliga förvaltningen men också försäkringskassorna kan ge medborgarna i Sverige.

Vi måste självklart kunna garantera människor skydd när de är i behov av det. Det är en av de grundläggande uppgifterna. I det här fallet vågar jag nog påstå att uppgifterna kring människors personliga hälsa och uppgifter som rör enskilda individer som är i behov av skydd i dag omfattas av starkare skydd inom vår sekretesslagstiftning än många andra uppgifter.

Det aktuella fallet, som har utlöst frågan, gäller hanteringen vid försäkringskassan i Göteborg. Där måste man nog ändå kunna dra slutsatsen att det, eftersom en förundersökning har inletts, i alla fall verkar som att ett brott har begåtts. Vi måste då konstatera att vi kan ha de bästa reglerna i världen, men om människor inte följer dem faller de platt till marken. Jag tror att vi har en kunskapsbrist inom förvaltningen när det gäller sekretesslagstiftningen över huvud taget. Det gäller säkert också inom försäkringskassavärlden. Därför anser jag att det är oerhört angeläget med de insatser som vi nu gör för att öka kunskapen om offentlighet och sekretess – de två frågorna hänger så intimt samman. Det känns som en väg framåt där vi faktiskt kan åstadkomma resultat och skapa den trygga och rättssäkra förvaltning som vi måste kunna erbjuda det svenska folket.

Men, som jag sade i mitt svar till Cecilia Magnusson och Gustaf von Essen, om de åtgärder som vi nu har vidtagit för att öka kunskapen inte visar sig vara tillräckliga får vi naturligtvis se om det finns annat som vi kan göra. Men det här är ett arbete som nyligen har inletts från regeringens sida. Det handlar om detta handlingsprogram. Vi försöker också på olika sätt, bl.a. med en ny myndighet, bidra till en ökad medvetenhet hos förvaltningstjänstemän kring det unika som det innebär att vara en stats-tjänsteman i dag. Man har faktiskt att ta hänsyn till kraven på rättssäkerhet bl.a., som inte gäller för andra delar av det svenska arbetslivet.

Jag är helt övertygad om att vi inte kommer att nöja oss förrän vi uppnår en ökad kompetens på det här området. Det kan jag försäkra frågeställarna. För närvarande ser jag inte att det finns andra vägar att gå än att öka kunskapen i förvaltningen. Den gällande lagstiftningen är oerhört stark på det här området.

Anf. 34 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! Fru statsråd! Jag delar uppfattningen. Vad jag vill komma åt är att förtroendet för verksamheten vid kassorna, eller i förekommande fall andra myndigheter, tar skada. Man får då försöka analysera om detta är ett läckage som då och då kan inträffa i den ordinarie verksamheten, även om man har rätt tydliga säkerhetsföreskrifter, eller om det helt enkelt är en brottslig gärning som man inte kan skydda sig emot. Jag har personligen den uppfattningen att människor kan vara grundläggande trygga i att hanteringen av sekretessbelagda uppgifter sköts bra. Men när någonting händer är det uppenbart att man måste reagera, analysera, processa och se vad man kan göra.

Jag tror att detta har blivit en väckarklocka för försäkringskassorna, i det här fallet, som gjort att man jobbar hårt med det här. Det arbete som har inletts runtom i landet kommer väl i stort sett att utmynna i att väldigt få kommer att kunna ta beslut om att utlämna sekretessbelagda uppgifter. Det kommer inte vanliga tjänstemän att kunna göra i fortsättningen.

Det är dock viktigt att frågan ställs, att den kommer upp på bordet och diskuteras, så att allmänheten vet att både statsmakter och i det här

fallet kassastyrelser och riksförsäkringsverk tar detta på allra största allvar. Cecilias fråga har varit väldigt berättigad, och jag är glad att ha kunnat följa upp den utifrån min lilla vinkling. Jag kan se att vi alla tar detta på djupaste allvar.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2000/01:20 till socialutskottet
2000/01:21 till justitieutskottet
2000/01:23 och 24 till skatteutskottet

Förslag
2000/01:RR2 till försvarsutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.42 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

15 § Frågestund

Frågestund

Anf. 35 TALMANNEN:

Vid dagens frågestund deltar statsrådet Mona Sahlin, näringsminister Björn Rosengren, statsrådet Leif Pagrotsky, socialminister Lars Engqvist och statsrådet Ingegerd Wärnersson. Statsrådet Mona Sahlin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Statsrådet Leif Pagrotsky besvarar såväl övergripande utrikespolitiska frågor som frågor inom sitt eget område. Övriga statsråd svarar var och en inom sitt ansvarsområde.

Medanalysfallet

Anf. 36 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsminister Björn Rosengren. Den gäller Medanalysfallet, där en kontroll från Socialstyrelsen ledde till att ett företag och en företagare drevs i konkurs på ett sätt som jag inte tycker är acceptabelt. Företagaren frikändes i senare instanser, och jag skulle vilja ställa frågan till näringsministern:

Finns det något näringsministern vill göra för man ska att slippa den typ att tragedier som Medanalysfallet har inneburit?

Anf. 37 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag inte är så insatt i denna fråga. Den har i första hand hanterats av socialministern. Jag medverkade inte heller i det som hände under den här tiden. Men jag ska självfallet sätta mig in i frågan. Jag har fått den föredragen, och om det av näringspolitiska skäl behövs vidtas åtgärder ska jag självfallet göra det.

Anf. 38 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Näringsministern är ju medveten om att det görs många upphandlingar i offentlig regi. Då gäller det att få en bra tillsyn och en god rättssäkerhet. Utifrån den utgångspunkten vill jag ånyo fråga näringsministern om det inte finns anledning att se över regelverket när detta ärende ännu inte är avslutat efter fem sex år.

Anf. 39 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Såvitt jag förstår har det här förekommit en interpellationsdebatt mellan Per Westerberg och socialministern. Socialministern har alltså svarat på denna fråga. Det finns ingen anledning till att jag ska utveckla den mera.

Men låt mig allmänt säga att när det gäller den upphandling som skötts av staten och den lagstiftning som vi har, har vi inget att anmärka på den i dag.

Sociala skyddsnet för småföretagare

Anf. 40 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Min fråga riktar jag till socialministern. Det gäller frågan om sociala skyddsnet för småföretagare och i övrigt en anpassning av lagar och regler till dagens arbetsliv där alltfler inte har traditionell anställning utan ofta jobbar i projektform.

Flera utredningar har också arbetat med dessa frågor. Riksdagen antog ett betänkande 1997, ett annat betänkande 1998 och en regeringsskrivelse 1999. Dessutom har en särskild utredare tillsatts kring arbetslivsriktad rehabilitering.

Min fråga är: Hur långt har man kommit med ämnet i dag? När kan vi förvänta oss något besked?

Anf. 41 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är visst riktigt svårt att hålla ordning på vem man ställer frågor till. Den här frågan är ställd till mig i min egenskap av socialminister, men den handlar om socialförsäkringsfrågor och näringslivsfrågor. Jag är inte särskilt bra på detta, eftersom jag inte ansvarar för någon av dessa frågor. Om frågan däremot ställs till Björn Rosengren har han ett svar på den.

Anf. 42 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag kan förstå att det är svårt att hålla reda på ärendena.

Den 8 februari hade jag i denna kammare förmånen att diskutera dessa frågor med Mona Sahlin. Hon sade då att ärendet bereddes i Socialdepartementet och att man där arbetade för fullt med det – jag har tagit med mig protokollet.

Det var den 8 februari. Nu har det gått 8 ½ månad, och min fråga kvarstår. Någon borde känna till ärendena. Det här är ett jätteviktigt område. Gruppen av människor i den här sektorn växer för varje månad.

Anf. 43 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Vi har nog lätt att hålla reda på våra arbetsuppgifter. Jag är lite överraskad över att riksdagens ledamöter har så svårt för det.

På Socialdepartementet hanteras dessa frågor av socialförsäkringsminister Ingela Thalén. Det pågår ett arbete som Socialdepartementet leder tillsammans med Näringsdepartementet.

Jag rekommenderar Åke Sandström att ställa frågan till Ingela Thalén som är ansvarig för just den delen. För min del har jag ingen särskild kunskap om processen. Det enda jag vet är att den pågår på departementet, och jag är alldeles övertygad om att resultatet av arbetet kommer att bli väldigt bra.

Import av textilvaror

Anf. 44 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Min fråga är nog lite mer direkt adresserad.

Jag vill börja med att uttala min uppskattning över den artikel som statsråden Leif Pagrotsky och Maj-Inger Klingvall tillsammans med sina holländska kolleger har skrivit i Herald Tribune. Där uppmanas EU-länderna att öppna sina marknader för textilimport. Det skulle få stor betydelse för flera u-länder och för konsumenterna i EU-länderna.

Vi var en delegation från EU-nämnden som var i Genève just när artikeln publicerades, och den väckte en viss uppmärksamhet, vilket väl var meningen.

Jag vill då fråga statsrådet Pagrotsky: Vilka möjligheter har Sverige och Holland att få gehör för dessa synpunkter hos övriga EU-länder?

Anf. 45 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag får tacka för de vänliga orden om regeringens insatser på detta område.

Sverige, Holland och ytterligare något land har samma åsikt i den här frågan, nämligen att Europa bör öppna sina gränser för import av textilvaror – kläder, lakan, paraplytyg och allt vad det kan handla om – från övriga världen, eftersom detta ju är den typ av varor som utvecklingsländer klarar av att tillverka på ett konkurrenskraftigt sätt och sälja på våra marknader.

Tyvärr har de allra flesta länder i EU en annan syn än Sverige och Holland i denna fråga. Några av de länder som har samma syn väljer att inte ta strid för denna ståndpunkt och driva opinion för den såsom vi har valt att göra i International Herald Tribune.

Nu återstår det att se hur politiker från olika länder väger samman konsumentaspekter, solidariteten med de fattiga länderna och de egna

skyddsintressena av att hålla otidsenliga delar av det egna näringslivet under armarna.

Med hjälp av den här artikeln och en del andra åtgärder hoppas jag att konsumentintressen och u-landsintressen ska få en starkare röst och att fler länder ska ansluta sig till den syn som vi har. Men jag måste ärligen säga att jag är inte särskilt optimistisk.

Anf. 46 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Jag hoppas att statsrådet Pagrotsky håller liv i frågan och fortsätter med det här arbetet. Vi ska göra vad vi kan.

En annan fråga som vi diskuterade gällde hur dialogen med utomparlamentariska organisationer ska ske, eftersom det har varit mycket diskussion om detta vid WTO-förhandlingarna. På vilken nivå ska ansvaret ligga för att föra den dialogen? Ska det ligga på WTO-nivå, på EU-nivå eller ska det ligga på nationell nivå?

Jag undrar då: Har den svenska regeringen diskuterat detta? Har man något strategi för hur man ska göra på nationell nivå, om det är den nivå som dialogen ska föras på?

Anf. 47 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Min åsikt är att ansvaret bör ligga på alla dessa nivåer, men huvudansvaret bör ligga på den nationella nivån. Jag tycker att varje lands regering har ansvar för att ha en öppen dialog och en öppen attityd i sitt inhemska opinionsbildningsarbete och i sin inställning till frivilligorganisationer och andra som är intresserade av de här frågorna. Det blir lite mer komplicerat på internationell nivå, men även där saknas det skäl för hemlighetsmakeri.

Däremot är erfarenheten att det är organisationer från den rika världen som är mera aktiva, och det skapar misstänksamhet hos u-länderna om organisationen blir för nära lierad med den rika världens frivilligorganisationer. Jag tycker inte att det är ett problem, men jag konstaterar att det är ett problem för många av mina kolleger i u-länderna, som ser på det här med stark misstänksamhet.

Jag tycker att vi ska bekämpa det här och driva detta mycket aktivt. Men huvudfronten måste gå, tycker jag, i de enskilda länderna. Vi är mycket, mycket aktiva och tar gärna emot idéer och uppslag om hur vi kan göra det ännu bättre. Det är den viktigaste delen för mig.

Integrationsfrågor

Anf. 48 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Sahlin. Den gäller integrationen av människor i vårt land. Den är en av de viktigaste framtidsfrågorna och har ju resonansbotten i demokrati, rättvisa, behov av arbetskraft och en rad andra frågor. Framgång på detta område grundläggs redan vid människors första kontakt med Sverige. Härvidlag får man väl säga att den svenska asylhandläggningen framstår som särskilt olycklig. Handläggningstiderna är långa och har varit så väldigt länge. Det kommer löpande larmrapporter. Man talar om att psykiatrin översvämmas av självmordsbenägna människor. Här har väldigt lite hänt.

Jag skulle vilja höra om statsrådet tänker vidta några åtgärder för att få upp frågan på regeringens bord snabbare så att det blir en lösning.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Anf. 49 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag instämmer i den beskrivning som Johan Pehrson ger, därför att det vi kallar för integration måste innehålla både demokrati och mänsklig värdighet från början. Det är en så viktig fråga, inte bara för de människor som berörs utan för hur hela Sverige som nation ska kunna hantera detta i framtiden.

Jag har redan påbörjat samtal med dem som har ansvaret för flyktinghandläggningen, för jag delar bedömningen att ju fortare man kan lära sig språk, komma in i samhället och ha möjlighet att söka arbete, desto lättare blir det att bli en medborgare som har en ordentlig plats i vårt land.

Jag delar alltså bedömningen. Den här frågan är viktig. Jag hoppas att jag och Maj-Inger Klingvall ska kunna jobba gemensamt med att skynda på den här processen.

Anf. 50 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Tack för svaret. Det gläder mig väldigt mycket att statsrådet tänker sätta största möjliga fokus på frågan.

De generaldirektörer som är underställda regeringen har uttryckt att detta handlar om tragedier som är systemets fel. Det är då dags att ändra på detta från riksdagens sida i väntan på förslag.

Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta på EU-nivå? Inför ordförandeskapet är det ju ganska viktigt att vi i Sverige visar ett bra ledarskap på det här området, för vad man än säger om det svenska systemet så framstår även det ibland i ljuset av andra länder som – jag ska inte använda ordet hyggligt – relativt mycket bättre. Vad tänker statsrådet göra på EU-nivå således?

Anf. 51 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag ber om respekt för att jag måste få återkomma mer i detalj.

Jag vill ändå säga att systemen ska vara till för individerna och inte tvärtom. På det här området behöver vi agera betydligt tydligare i Sverige men också i arbetet i Europa, och det tänker jag ta aktiv del i. Men jag ber att få återkomma när jag har varit integrationsansvarig lite längre än i sju dagar.

Synskadades tillgång till talböcker

Anf. 52 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Engqvist.

Många synskadade läser via talböcker och talkassetter. Nu börjar en ny typ av cd-skivor, s.k. daisyskivor, att komma ut på marknaden. Talboksavdelningarna runt om i landet kommer ganska snart att övergå till daisyskivor. För att kunna lyssna på sådana skivor krävs det en apparat som kostar närmare 5 000 kr.

Frågestund

Nu undrar jag för de synskadades räkning: Hur ska de fortsättningsvis kunna få tillgång till litteraturen?

Anf. 53 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Susanne Ebersteins fråga är otroligt viktig och otroligt stor.

Tre saker har hänt under den senaste tiden som kan påskynda utvecklingen.

Det första är den utredning som regeringen aviserade i budgetpropositionen om hela hjälpmedelssituationen, vilken vi nu håller på att förbereda.

Det andra är Dagmaröverenskommelsen, som vi tecknade med Landstingsförbundet och som innebär att 1 miljard kronor ska avsättas till landstingen nästa år. Där är diskussionen om just detta en viktig del. Landstingsförbundet förklarar för sin del att man ska verka för att utnyttja digital teknik, dvs. ge möjligheter till cd-skivor i stället för talkassetter.

Det tredje är att regeringen i dag, på förslag av Mona Sahlin, har fattat beslut om att ge PTS, Post- och telestyrelsen, 20 miljoner kronor för att utveckla projekt som handlar om ny teknik för funktionshindrade, alltså hur man kan utnyttja den nya tekniken för att utveckla hjälpmedel för funktionshindrade. Det beslutet fattade vi i dag. Det händer alltså ganska mycket på det här området.

Anf. 54 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Betyder det att jag kan säga till de synskadade som jag träffar att innan de vanliga talböckerna försvinner kommer de att ha möjlighet att få den här nya maskinen till ett rimligt pris?

Anf. 55 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det vet jag inte om jag kan utlova därför att man får skilja på att å ena sidan utreda vilka möjligheter den nya tekniken erbjuder och å andra sidan vilka möjligheter landstingen, som är ansvariga för detta, har att införskaffa den här tekniken. Det är i någon mån en resursfråga för landstingen. Nu jobbar vi gemensamt för att försöka skjuta till nya resurser till landstingen.

Men jag hoppas att svaret kan vara att utvecklingen är på gång och att vi ganska snart ska kunna se hur den nya tekniken ersätter den gamla.

Värdegrunden i skolan

Anf. 56 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till skolminister Ingegerd Wärnersson.

Från februari förra året fram till april detta år har det s.k. värdegrundsåret pågått. Syftet med projektet har ju varit att lyfta fram värderingsfrågorna i skolan. Avsikten var också att stimulera till samtal och diskussion om och utvecklingsarbete med värdegrundsfrågan. Under projektåret har värdegrundsfrågorna lyfts fram i ett antal seminarier och olika diskussionsgrupper, vilket har varit väldigt positivt. Liksom demokratin ständigt

måste vinnas på nytt, är det viktigt att också samtalet och arbetet med värdegrunden ständigt hålls vid liv.

Min fråga till skolministern är: Hur avser skolministern konkret gå vidare med värdegrundsarbetet i skolan?

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Frågestund

Anf. 57 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Det är tre områden som jag tycker är viktiga i det fortsatta arbetet.

Det första är att regeringen i budgetpropositionen har aviserat att vi kommer att ge fortsatt stöd till skolledarna för kompetensutveckling när det gäller värdegrunden.

Det andra är att vid den översyn som nu sker av skollagen ska också värdegrunden få en större tyngd och genomsyra även lagstiftningen.

Det tredje är att regeringen har inrättat två centrum. Det ena centrumet, som finns på universitetet i Umeå, delar uppgiften med Ersta Sköndal högskola här i Stockholm. Det andra centrumet finns på universitetet i Göteborg. Centrumen har i uppgift att på tvärvetenskaplig och vetenskaplig basis utveckla värdegrunden och har också ansvar för kompetensutveckling gentemot lärare.

Anf. 58 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Tack, skolministern.

Jag tror att vi är överens om att det är oerhört viktigt att få med föräldrarna i det här arbetet. Det behövs ett större föräldraengagemang. Det gäller inte minst arbetet med just värdegrundsfrågan.

Hur tänker sig skolministern möjligheten att få ett större föräldraengagemang i frågan? Om vi inte börjar där tror jag att det är lönlöst att försöka få in en bra värdegrund senare i livet.

Anf. 59 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! De två värdegrundscentrum som nu har inrättats vid universitet och högskola kommer att ha olika inriktningar. Centrumet vid Ersta Sköndal har just att hantera samarbetet mellan lärare och föräldrar och att fundera över konflikthantering, livsåskådningsfrågor och de värderingsfrågor som finns i läroplanen.

Som jag sade är det just skolledarna som måste ta ett meransvar för att vara behjälpliga för lärare. De ska också kunna ta in andra intressenter till diskussioner med föräldrarna.

Dessa centrum har tagit över den logotyp som vi använde under värdegrundsprojektet och även vår hemsida. De har också tagit över hela det stora nätverk som byggdes upp under det gångna året.

Nätverket har många olika organisationer som är utmärkta för att kunna ställa upp på föräldramöten.

Privata sjukhus

Anf. 60 CHRIS HEISTER (m):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Lars Engqvist. För varje dag som går sjunker Lars Engqvist allt djupare ned i det moras som det plötsliga påhittet att förbjuda sjukvård har försatt honom i. Å ena

sidan tänker Engqvist inte ingripa i den kommunala självstyrelsen när ett landsting beslutar att lägga ned ett sjukhus. Å andra sidan vill samme Engqvist trots den grundlagsskyddade kommunala självstyrelsen förbjuda ett landsting att rädda sjukvård genom att överlämna ansvaret för driften av sjukhus till företag som Praktikertjänst eller Bure.

Min fråga till socialministern är mot denna bakgrund följande: Hur i hela världen ser logiken ut bakom detta? Och dessutom: Kan socialministern utan att rodna påstå att han slår vakt om sjuka människors intressen?

Anf. 61 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Chris Heister är beundransvärd på ett sätt, nämligen i det att hon ständigt strävar efter att hitta nya argument för en alldeles hopplös hållning i sjukvårdsfrågan; att svenska sjukhus ska ligga på börsen. Jag är alldeles övertygad om att en majoritet av svenska folket säger: Stopp och belägg, vi vill inte ha någon sjukvård som drivs av börsnoterade företag! Vi vill ha en sjukvård som är gemensamt finansierad, som är gemensamt kontrollerad och som står till förfogande för medborgarna på lika villkor. Därför ska vi se till att vitala delar av sjukvården drivs utan vinstintresse.

En helt annan, mycket komplicerad, fråga är hur vi fördelar resurserna inom varje landsting. Hur många sjukhus ska det finnas? Hur utnyttjar vi resurserna bäst för att fördela den slutna sjukvården i olika delar av en region? Det är ingen lösning att lämna ifrån sig sjukhuset till en privat ägare med mindre än att denne privata ägare i så fall finansierar sjukhuset själv. Jag har en motfråga till Chris Heister: Finns det något sådant exempel? Eller ska de privata ägarna finansiera sin verksamhet med landstingets pengar? Då har man inte sparat någonting.

Frågan om vi ska ha privata sjukhus eller inte är av vital betydelse för svensk sjukvårds framtid. Hur många sjukhus vi ska ha och hur vi fördelar resurserna är en fråga för varje landsting att fatta beslut om.

Anf. 62 CHRIS HEISTER (m):

Fru talman! I den här frågestunden är det riksdagsledamöterna som ges möjlighet att ställa frågor till socialministern. Jag vore tacksam om socialministern svarade på min fråga. Min grundläggande syn på finansieringen av sjukvården är att vi ska ha en gemensam finansiering. Men den fråga som jag ställde, och som är principiellt viktig, var mot bakgrund av att Lagrådet redan har sågat det förslag som Lars Engqvist har lagt fram längs med fotknölnarna, framför allt för att det strider mot det kommunala självstyret. Då vill jag fråga: Vad är logiken bakom detta? Lars Engqvist vill med hänvisning till det kommunala självstyret lägga ned ett sjukhus. Men om samma landsting vill rädda sjukhuset genom att överlämna ansvaret för driften till exempelvis ett företag som Praktikertjänst, då tänker Lars Engqvist göra allt han kan för att förbjuda detta. Vad är logiken bakom det, socialministern?

Anf. 63 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag ställde en motfråga. Det var bara ett erbjudande till Chris Heister att reda ut sina egna tankegångar. Men avstår hon så ska jag naturligtvis inte propa.

Det är så att landstingen är ansvariga för sjukvården och fördelningen av resurser. Det är en svår fråga att veta hur många sjukhus man ska ha. I Blekinge fanns det när jag var liten fem sjukhus. I dag finns det två. Sjukvården fungerar alldeles utmärkt i detta landsting. Den frågeställningen har inte alls att göra med i vilken mån vi ska överlämna sjukhusen till privata vinstintressen. Fråga de svenska medborgarna vad de tycker. Fråga om de tycker att sjukhusen ska vara börsnoterade.

Det är här logiken ligger, att vi ska fördela våra gemensamma resurser efter demokratiska beslut och med hänsyn till att skapa bästa möjliga vård efter principen om vård efter behov och vård på lika villkor. Vi tänker inte acceptera att man för över akutsjukhusen till privata vinstintressen. Finns det företag som är beredda att ta över sjukhus och finansiera dem med egna medel så finns det ingen människa i det här landet som tänker förbjuda det – i alla fall inte någon människa i regeringen. Men något sådant förslag har vi inte sett än.

Lastbilstrafiken

Anf. 64 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern med anledning av den snabbt ökande tunga lastbilstrafiken inom och genom vårt land. Det senare gäller inte minst E 6 utmed Västkusten till och från Norge och kontinenten. Det handlar alltså om ökade utsläpp och betydligt höjda bullernivåer. Österrike och Tyskland har gått före med ett miljömärkningssystem på lastbilarna. Det är stora bokstäver som talar om vilka krav man kan ställa på de här lastbilarna. Det ger dem olika fördelar och nackdelar.

I Schweiz och Luxemburg, i Schweiz redan från årsskiftet, kommer man att märka vindrutorna med en särskild sändare som genom GPS-systemet talar om var man kör, vilken bil osv. Det här ger alltså en ekonomisk styrning bort från landsvägen för de tunga och miljöfarliga utsläppen. Vad gör Sverige i den här frågan?

Anf. 65 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det här med att veta var bilarna finns med hjälp av ett satellitsystem förekommer väldigt mycket i Sverige. Det finns ingen lagstiftning om det, men det är många åkerier som har det.

När det gäller frågan om lastbilstrafik tycker jag faktiskt att det viktigaste är att få över mer av lastbilstrafiken till järnvägstrafik. Det är en linje som regeringen driver både här i Sverige och – inte minst – i de diskussioner vi för om det s.k. järnvägspaketet inom EU. Där försöker vi nu tillse att vi får en bättre möjlighet att transportera gods via järnväg över de europeiska ländernas gränser.

Problemet är att när vi lastar via järnväg så hamnar vi lätt i att det stannar i Köpenhamn och så kommer vi inte längre på grund av hinder från de andra länderna. Det försöker vi lösa, och det kommer att bli en av huvudpunkterna när det gäller transportfrågorna för den svenska ordförandegruppen.

Anf. 66 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Självklart är det så att vi ska lägga över de tunga godstransporterna på järnväg. Men nu ser ju utvecklingen inte ut på det viset i verkligheten. Det blir allt fler tunga lastbilstransporter. Då är det vad jag förstår en bra idé att miljömärka lastbilstransporterna, som på ett eller annat sätt ändå kommer att vara kvar, för att minimera utsläppen, för att minimera bullret. Då kan man ta efter, och kanske t.o.m. gå före och inte bara vänta in de gemensamma reglerna. Så jag undrar: Vad tänker Rosengren göra för att komma före?

Anf. 67 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Skälet till att jag tog upp det här med lastbilar och förhållandet till järnvägstrafik är just att det är där de stora vinsterna finns. Det innebär inte att vi inte även i Sverige ska verka för det här. Jag ska ta till mig detta, och känner också till det, att vi miljömärker våra lastbilar och därmed går före när det gäller att ha en bra miljö i fråga om våra lastbilar.

Men det viktiga är att vad som händer nu i Europa och även i Sverige är att lastbilstrafiken ökar väldigt kraftigt och att järnvägstrafiken minskar. Det är där vi måste göra den stora insatsen. Vi måste bryta det. Gör vi inte det så kommer vi att få väldigt stora miljöproblem. Men jag tar till mig detta med lastbilarna och ska be att få återkomma om detta.

Bredband

Anf. 68 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Om man ska kunna nyttiggöra sig informationstekniken i hela landet behövs det som i dagligt tal kallas bredband till alla. Vi har i Centerpartiet tänkt oss att fiberoptik är det bästa sättet att lösa det här – med ett statligt ansvar. Regeringen och Björn Rosengren har valt modellen med futtiga bidrag till kommunerna som kommunerna inte har råd att utnyttja för att den egna ekonomin inte räcker till.

När Björn Rosengren presenterade det här materialet sade han i flera TV-sända resonemang att regeringens arbete leder till att 97 % av medborgarna kommer att ha tillgång till det som kallas bredband våren 2002. Nu har olika institut granskat det här, och det mest optimistiska, som heter Forrester Research Institute, säger att bredband kan finnas – i bästa fall – hos 40 % av hushållen år 2005. Nu är min fråga till näringsministern om hans löfte – näringsministern brukar nämligen tala i termer av löften fru talman – om 97 % våren 2002 gäller.

Anf. 69 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Först och främst tror jag inte att jag har uttryckt mig så klart. Vad jag har sagt är att ambitionen är att så många som möjligt ska ha detta inom två år. Tvåårsgränsen satte vi för kommunerna – alltså att det skulle dras till samtliga kommuner. Dessutom är det vår ambition att inom denna tid ska så många som möjligt ha detta. Jag kan inte minnas att jag har nämnt just 97 %, utan jag skulle tippa att jag sagt en bit över 90 %, och det tror jag på.

Om man hade gått på Centerns förslag, som innebar att vi skulle satsa 60, 70 eller 80 miljarder på att gräva ned bredband till alla, skulle det antagligen ta 20 år. Detta alternativ ska ses i förhållande därtill. Dessutom finns det inget land mig veterligt som utvecklat detta så snabbt som Sverige, med hjälp av marknaden och med hjälp av de statliga åtgärder som vi har vidtagit.

Anf. 70 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag kan hålla med näringsministern på en punkt och det gäller då att han inte alltid uttrycker sig så tydligt, så där har han rätt. Men på just den här punkten var han väldigt tydlig. Det spelar, fru talman, kanske mindre roll vad han säger men fördelen med TV-mediet är att vad man säger bandas. Han svarade ja på frågan om de 97 procenten men det kan också spela mindre roll.

Problemet är dock att det kan invagga aktörer i landet i den felaktiga föreställningen att det här kommer att lyckas – men det är ju inte så. Sanningen är att det måste till ett statligt ansvar enligt den modell som vi har redovisat för att det över huvud taget ska vara möjligt för människor i hela landet att få tillgång till den här tekniken på lika villkor.

Jag skulle vilja rekommendera näringsministern att då och då studera sina uttalanden för att se vad han egentligen har sagt och vad det egentligen leder andra aktörer till att göra. Jag tror att det skulle minska näringsministerns lust att vara löftesrik och möjligen öka ambitionen att vara tydlig.

Anf. 71 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! För det första: Otydligheten tror jag att jag mycket väl kan dela med frågeställaren.

För det andra: När vi talar om bredband måste vi klara ut vad det är. Sett till den definition som finns – det här med 2 megabit per sekund i båda ändarna – är det så att vi kommer att klara det långt över de 40 % som här nämns – ja, absolut närmare mina 90 %.

Jag har också sagt att det inte är så att varje svensk, var han eller hon nu än bor, kommer att ha behov av att ha en form av bredband över 2 och 3 megabit. Så har jag uttryckt mig och den uppfattningen har jag fortfarande.

Det är lite väl hårt att säga: Nu ska vi bygga ut bredband för 80–90 miljarder. Vi ska ta hand om det här. Det ska vara statligt. Vi ska inte ska låta marknaden spela denna roll. Men då skulle det ta 20, 30 eller 40 år. Det ska ju grävas ned och dessutom ska det hela miljöprövas. Det ska också finnas en finansiering för detta. Här tycker jag verkligen att det är att vara otydlig och icke förstå vad som sker när det gäller bredband, och kanske inte annat heller.

Diskriminering av kvinnor i arbetslivet

Anf. 72 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Mona Sahlin i hennes nya spännande roll som storstads- och mångfaldsansvarig i regeringen. I går debatterade vi ju frågan om diskriminering av kvinnor på arbetsmark-

naden. Många kvinnor bor i storstaden och många har invandrarbakgrund. Många i den grupp som ställs utanför är också unga kvinnor.

Därför undrar jag vad statsrådet Mona Sahlin tänker i de här frågorna – hur vi nu ska kunna få lite fart på just debatten om hur vi gör för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden för kvinnor och framför allt hur vi klarar det här i storstaden.

Anf. 73 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Precis så spännande som frågeställaren uttryckte det tycker jag också att det är att få jobba sammanhållet med nämnda frågor. Vad jag nu ansvarar för handlar dels om integrationsfrågorna, dels om storstadsfrågorna. Men det är också fråga om arbetstiderna och arbetsmiljön. Alla de här frågorna hör i allra högsta grad ihop med den bakgrund som Inger Segelström här nämner. Vi måste ha en ny och en modern strategi för hur det goda i framtidens samhälle också kommer de till del som i dag mest har sett baksidor. Det borde gå att nu på Näringsdepartementet använda möjligheterna för att få en sammanhållen strategi för kvinnorna, för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden i storstäderna och för att bana väg för att vi ska se invandrarkvinnorna som en fantastisk resurs på en arbetsmarknad som så väl kommer att behöva fler människor i arbetskraften under de år som vi har framför oss. Till detta hoppas jag att Inger Segelström och jag kan återkomma.

Anf. 74 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka för det. I debatten känner ju många kvinnor i dag det som att de inte hör hemma på arbetsmarknaden. Men man pratar ju om att vi börjar få arbetskraftsbrist, samtidigt som flera hundra tusen kvinnor är deltidarbetslösa och vill arbeta. Vi har många yngre kvinnor som därför att de har ett konstigt namn inte ens blir kallade till intervju. Det är det första som vi måste försöka komma till rätta med nu när alla behövs på arbetsmarknaden. Därför ser jag verkligen fram emot att de förslag som kommer blir konkreta och att de riktas just till kvinnor i storstad.

Anf. 75 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag kan bara hålla med. Man kan också uttrycka det så här: Antingen blir normen allt tydligare, att för att lyckas ta sig fram på arbetsmarknaden ska man vara vit, medelålders, svenskfödd, icke handikappad heterosexuell och man, eller också ska vi se det som en tillgång att vi är så olika och har så olika bakgrund och så olika erfarenheter. Det kommer Sverige som nation verkligen att behöva ta till vara under åren framöver – inte bara inom området vård, omsorg och storstäder men i allra högsta grad där.

Vid sidan av det jag tidigare sagt vill jag bara nämna att regeringens överenskommelse med kommun- och landstingsförbunden och de berörda fackliga organisationerna om att halvera deltidarbetslösheten till i slutet av det här året inte ser ut att uppfyllas. I dag är det t.o.m. så att deltidarbetslösheten ökar på vissa områden. Detta är oacceptabelt på ett område där vi behöver arbetskraft. Kvinnor vill arbeta mer men erbjuds inte den möjligheten i vårdorganisationen. Det kommer vi omedelbart att arbeta särskilt med.

Anf. 76 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Fristående skolor tycks fortsatt vara en nagel i ögat på regeringen, även om den nye justitieministern och väldigt många med honom väljer att sätta sina barn i fristående skola. Regeringen snävar in och sätter käppar i hjulet för fristående skolor.

T.ex. får elever som går på individuella programmet på gymnasiet inte välja en fristående skola – elever som kanske mer än många andra skulle ha glädje av att få välja en skola med en viss inriktning. Varför, skolministern?

Anf. 77 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Det individuella programmet kom egentligen till när vi införde en gymnasieskola för alla – inte bara vissa skulle kunna gå på gymnasiet. När det gäller övergången från en grundskola för alla till en gymnasieskola för alla kunde det efter några år konstateras att inte alla elever hade alla kunskaper som behövdes för att kunna börja på gymnasiet. I dag ser vi, tyvärr, en utveckling mot att antalet elever på det individuella programmet ökar, något som vi för närvarande beaktar. Vi funderar på hur vi fortsättningsvis kan hitta en bättre lösning.

Tanken med det system som vi nu har, att endast de kommunala skolorna ska ha ansvaret för det individuella programmet, är just att det är ett meransvar för de här eleverna. Det individuella programmet har inte kommit till för att vara något som så att säga ska permanentas in i gymnasieskolan, utan intentionen måste vara att vi ska kunna avskaffa det individuella programmet. Vi har alltså inte haft för avsikt att lägga det här ansvaret på de fristående skolorna, utan det ska vara ett kommunalt ansvar.

Anf. 78 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag tror att det här är väldigt olyckligt och vill ge ett exempel. Fryshuset i Stockholm startar ett gymnasium där inriktningen är att någonting som man brinner för ska vara *en* del av gymnasiestudierna – cirkus, idrott eller någonting annat.

Det här skulle kunna väcka omotiverade elever till liv. Väldigt många som går på det individuella programmet är omotiverade och behöver en kick för att komma igen. Därför skulle fristående skolor på det här området kunna hjälpa till, just för att de ska kunna komma tillbaka, som Ingergerd Wärnersson säger.

Min fråga är: När nu det här systemet med individuella program ska utvecklas än mer för att få in ännu fler på de nationella programmen, kan en möjlighet vara att man faktiskt får rätt att välja en fristående skola?

Anf. 79 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Regeringen har precis tillsatt en gymnasiekommitté där alla partier finns representerade. Utvecklingen av den nya gymnasieskolan är att man ska ha bredare ingångar och ha fler utgångar. Att se på det individuella programmet är också en uppgift för kommittén.

När det gäller de fristående gymnasieskolorna pågår en utredning under ledning av Sven-Åke Johansson. Det finns flera direktiv till kommittén. Mycket gäller att titta på vad som är skillnaderna mellan de offentliga och de fristående gymnasieskolorna. En sådan fråga är t.ex. riksrekrytering.

Båda dessa utredningar har många månader framför sig i sitt arbete, så jag kan inte i dag exakt tala om hur det kommer att bli just med det individuella programmet, utan vi måste avvakta båda utredningarna.

Vård av dementa

Anf. 80 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag deltog i går i en debatt om demenssjukdom. Det är en mycket svår och komplicerad sjukdom som är så tung för den som drabbas och inte minst för de anhöriga. Vi diskuterade bl.a. behovet av ökade kunskaper och mer tid och resurser för att personer med demens ska ges förutsättningar för ett värdigt liv och att vårdpersonal och anhöriga ska få förutsättningar att göra det de ska göra. En fråga som blev uppenbar i går, åtminstone för mig, var bristen och i vissa avseenden avsaknaden av rättsskydd för personer med demens. Det togs upp av Demensförbundet, ledande jurister och dessutom av Socialstyrelsens representant.

Jag vill fråga socialministern: När kommer regeringen med förslag för att stärka just rättsskyddet för personer med demens?

Anf. 81 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag delar Kenneth Johanssons uppfattning. Det finns två stora frågor när det gäller demensvården. Den ena är den fråga som vi alltid möter, nämligen om resurserna är tillräckliga. Den rapport – som jag tyvärr bara fick del av i tidningarna eftersom den inte har sänts till Socialdepartementet, men jag läser ju tidningarna – som presenterades i går är mycket oroande. Man har inte tillräckligt med personalresurser utan, så som förbundet visar, det är tydligen flera kommuner, 25 kommuner, som låser in dementa. Det är oacceptabelt.

Det andra problemet, som hänger ihop med detta, är frågan om rätts-säkerheten. Nu överlämnade Socialstyrelsen en rapport till departementet. Den bereds nu och ska bli föremål för förslag. Jag kan inte ange hur långt vi har kommit eller när förslaget kommer, men det kommer så småningom ett förslag med anledning av Socialstyrelsens rapport.

Anf. 82 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Vi är helt överens om att det är mycket som behöver göras på detta område. Det var väldigt bra, tycker jag, att den här debatten kom och att frågan blev aktualiserad. Det handlar om resurser i form av tid, i form av personella resurser. Dessutom behöver rättstryggheten stärkas.

Den 15 december lämnade Socialstyrelsen till regeringen ett förslag till en utredning som just skulle reda ut en hel del av problemen om ställföreträdarskapet, om att det inte är överensstämmande med Europarådets konvention på området, skyddslagstiftning m.m.

Jag respekterar att socialministern inte just nu kan ge besked om när förslaget kommer, men jag vill direkt uppmana socialministern att sätta högsta fart; behovet är uppenbart.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Frågestund

Hushållsnära tjänster

Anf. 83 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Biträdande näringsminister Mona Sahlin har under en följd av år och i många olika sammanhang pratat sig varm för att göra något för att hushållsnära tjänster ska bli vita, för att man ska höja statusen osv.

Då är min fråga: Är propositionen *Förenklad skattedeklaration* allt regeringen har att komma med på det här området?

Anf. 84 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Frågeställaren och jag har haft många diskussioner om den här frågan. Jag har inte ändrat uppfattningen i grunden, att det är tjänstesektorn som växer, att där finns det många möjligheter att både skapa fler jobb och öka statusen på de jobb som många människor skulle behöva ha utförda. Sedan är det en annan sak att vi måste prioritera vad och när och vilka skattesänkningar för vilka grupper som är viktigast nu. Jag sitter i en regering som inte tänker göra som de tidigare borgerliga regeringarna har gjort, att man sänker skatterna utan att ha de ekonomiska förutsättningarna för det. Då blir resultatet det sämsta möjliga just för de personer som det här förslaget faktiskt handlar om.

Jag utgår från att detta inte är det enda regeringen vare sig har gjort eller kommer att göra när det handlar om att uppvärdera tjänstejobben och skapa förutsättningar också för att de ska kunna öka och få högre status.

Anf. 85 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Det är riktigt att biträdande näringsministern och jag har haft ett antal debatter om detta. Då har Mona Sahlin alltid hänvisat till skattesamtalen, och då skulle allting lösas. De finns inte längre, så nu ligger det i regeringens knä att hitta en lösning på frågan.

I förteckningen över vilka propositioner som ska komma finns det inget som tyder på att det ska komma någonting mer. Samtidigt har Riksskatteverket sagt att man kanske på försök ville sänka skatten på de här tjänsterna. Man vet att ungefär 60 miljarder kronor eller mer finns i ordovisade skatter. Större delen kommer just från den här tjänstesektorn. Frågan är om man egentligen inte kan få in mer pengar om man gör någonting.

Jag kommer att fortsätta att fråga. Jag har frågat sedan 1999 om detta, och fortfarande har det inte hänt mycket, förutom propositionen om förenklad skattedeklaration, som jag inte säger är dålig. Det är bra att man förenklar. Men nog måste regeringen ha kunnat åstadkomma mer under de år man har suttit.

Anf. 86 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Frågeställaren får fortsätta att fråga. Det är inte så mycket att ha frågat sedan 1999; man får ibland kämpa lite längre för att uppnå det man vill i politiken. Men fortsatt att diskutera skattepolitiken, där är jag gärna med.

Det finns många saker som är väsentliga när det gäller att se på möjligheterna att uppvärdera olika yrken. Skattesidan är bara en. Det finns många andra som Moderaterna sällan tar upp och diskuterar. Men vill frågeställaren tala skattefrågor mera konkret får hon vända sig till skatteministern.

Försäljning av tortyrredskap

Anf. 87 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga om tortyr till statsrådet Leif Pagrotsky.

I går hade jag förmånen att få närvara på Sergels torg när Amnesty startade en stor tortyrkampanj. Det är den tredje kampanjen mot tortyr runtom på vår jord. Vi vet att det är mycket små framsteg som har gjorts under de två tidigare kampanjerna. Vi hoppas att man ska kunna nå ytterligare framsteg under den nyss startade kampanjen.

Det jag vill ta upp med utrikeshandelsministern är väldigt konkret. Vi vet att det, för att utöva tortyr, används redskap som säljs. Även europeiska företag säljer dessa grymma verktyg som är en förutsättning för en del av den tortyr som utövas. Jag tycker att det här inte bara är en utrikespolitisk fråga för utrikesminister och biståndsmister utan också en handelsfråga. De som säljer dessa fruktansvärda avskryvade redskap borde synliggöras, och det borde vara en fråga för statsrådet Pagrotsky.

Därför vill jag ställa frågan om statsrådet har för avsikt att också synliggöra och ta itu med den här frågan.

Anf. 88 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag tycker att det är relevant att ställa den frågan också till den som är ansvarig för handelsfrågorna och för frågor om krigsmaterielexport. Sverige har inte någon produktion eller någon export av den här typen av obehagligheter. Men det finns andra länder inom EU som har det. Sverige har under arbetet med den uppförandekod för vapenexport, som vi gemensamt har utarbetat och så småningom enats om i EU-kretsen, drivit att den skulle göras bredare och täcka en bredare grupp av varor än bara traditionella kulor, krut, kanoner, gevär och annat sådant.

Det finns skäl att återkomma till det och se om man vid ett senare tillfälle kan få större framgång och få bredare stöd och få med också dessa produkter på listor över varor som vi ska vara särskilt försiktiga med när vi exporterar. De ska vi bara sälja under särskilt kontrollerade former och till sådana länder där vi vet att de inte kommer att behöva användas.

Anf. 89 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag känner mig väldigt nöjd med att statsrådet Pagrotsky är beredd att jobba med den här frågan. Det är som vi här fick förklarar. Sverige är inte ett av de länder där vi har kunnat se att det förekommer

den här typen av export. Men vi är ändå en del av EU, och EU hör till dem som pekats ut av Amnesty och har ett ansvar för en del av exporten. Det gäller elbatonger och annat.

Det som också slog mig och var något av en nyhet för mig var att vidden av tortyr var så tydligt riktad mot kvinnor. Att det var så mycket av könsperspektiv i den här frågan var ett inslag som överraskade mig. Det visar att vi kanske måste se på den här frågan med lite andra ögon. På vilket sätt skulle man kunna ta upp det konkret i EU-sammanhang?

Anf. 90 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vi var väldigt glada att det var möjligt att åstadkomma en uppförandekod för vapenexport under det engelska ordförandeskapet för några år sedan. Det var faktiskt en överraskning. Vi trodde att motsättningarna inom EU var större och att möjligheterna att nå en samsyn var små. Vi blev positivt överraskade. Men så långt som att få den riktigt heltäckande, såsom vi hade önskat, gick det inte att komma då.

Jag tycker att det finns skäl att i framtiden när uppförandekoden ska förnyas och förändras försöka att göra den bredare och också mer effektiv när det gäller att hålla tillbaka handel med fel varor till fel mottagare.

Avgifterna inom äldreomsorgen

Anf. 91 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Engqvist om avgifterna inom äldreomsorgen. Avgifterna är många gånger höga och orättvisa. Vänsterpartiet har lagt märke till det och driver att få till stånd ett s.k. tak.

Statsministern lovade på PRO:s kongress att från den 1 januari år 2002 införa en maxtaxa i äldreomsorgen. Nu undrar jag när ministern avser att lägga fram en proposition om det.

Anf. 92 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Den statliga utredning som kallades för BOA-utredningen lämnade ett förslag som innebar att man skulle fastställa lägsta förbehållsbelopp och högsta avgift. Förslaget har varit ute på remiss och diskuterats.

Mot detta har stått två olika principiella hållningar. Den ena har varit att kommunerna ska bestämma, och det gäller den kommunala självstyrelsen. Den andra hållningen har varit att äldre måste kunna veta vilka rättigheter de har oavsett vilken kommun de bor i.

Regeringen har förklarat – och det gjorde statsministern i regeringsdeklarationen – att vi kommer att lägga fram ett förslag som följer upp BOA-utredningen, dvs. som innehåller ett lägsta förbehållsbelopp och ett högsta tak.

Vi tänker emellertid lägga fram propositionen i anslutning till vårpropositionen nästa år, och det av ett mycket enkelt skäl. Vi vet att detta förslag får effekter för den kommunala ekonomin. Vi måste kunna överblicka den kommunala ekonomin och se till att kommunerna har ekonomiska resurser att verkligen genomföra det.

Det kommer ett förslag. Avsikten är att det ska gälla från den 1 januari år 2002. Förslaget läggs fram i anslutning till vårpropositionen i vår.

Anf. 93 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Jag vill ha reda på lite mer hur kompensationen till kommunerna ska gå till. Finansieringsprincipen måste gälla även då.

Anf. 94 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Nej, vi hävdar att det är en skyldighet för kommunerna enligt socialtjänstlagen. Man bör inte driva frågan om att kommunerna ska kompenseras specifikt för detta, och nu talar vi om förbehållsbeloppet.

När det gäller taket är det ett nytt åtagande som staten i så fall skulle lägga på kommunerna, och det måste kommunerna få kompensation för.

Även ifall vi driver principen att kommunerna inte ska specifikt ersättas för detta ska vi vara medvetna om att den kommunala ekonomin i varje fall i många kommuner är så ansträngd att det inte är realistiskt att genomföra.

Det är därför vi säger att det ska genomföras i anslutning till att vi bedömer kommunernas ekonomi och ser på alla andra förslag som ska presenteras i vårpropositionen som handlar om den framtida ekonomin också för kommunerna.

Tinnitus

Anf. 95 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Fru talman! Jag har också en fråga till socialministern.

Under flera år har jag väckt motioner och ställt interpellationer om tinnitus. Om nu någon inte vet vad tinnitus är kan jag tala om att det är ett högt ljud i huvudet. Det kan ha olika karaktär. Det kan vara ganska enkelt, och det kan vara väldigt besvärligt. Jag har själv drabbats av det. Mitt besvär är relativt enkelt, vill jag också säga.

Jag har som sagt väckt motioner och ställt interpellationer. Jag har flera gånger fått svar där man tackat mig för att jag har väckt frågan, och jag har begärt åtgärder. Så sent som i våras fick jag svaret av socialministern att det var bra, och att något skulle göras. Jag replikerade att jag så många gånger fått svaret: Vi ska göra någonting. Men ingenting har hänt. Det hände ingenting efter i våras heller.

Nu har vi fått en rapport från Göteborg om sex- och sjuåringar på dagis. 13 % av sex- och sjuåringar i Göteborg har drabbats av tinnitus. Man tror att ungefär 14 % av de vuxna har drabbats. Hur ska vi göra, socialministern? Det kan inte vara så att svaret alltid är: Vi ska göra någonting – och sedan händer ingenting. När händer det något?

Anf. 96 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag ska upprepa att Elisabeth Fleetwood har spelat en stor roll när det gäller att här i riksdagen och i samhällsdebatten över huvud taget uppmärksamma problemet med tinnitus. Sanningen är att det görs ganska mycket.

Jag skulle vilja föreslå att Elisabeth Fleetwood skriver en interpellation med begäran om att redovisa alla de åtgärder som faktiskt vidtas när det gäller detta. Då skulle vi kunna ha en ny diskussion mot bakgrund av

de åtgärder som vidtas för att komma till rätta med problemet när det gäller både miljöpolitiken och socialpolitiken och det som har att göra med kommunernas ansvar. Det sker en hel del.

Jag kan inte nu redogöra för det. Ett bra tips är: Kom in med en interpellation, så möts vi i en diskussion där jag kan redovisa vad vi gör.

Anf. 97 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Fru talman! Det ska jag gärna göra. Interpellationen ska komma med det snaraste.

En av de åtgärder jag har begärt är att Folkhälsoinstitutet skulle få i uppdrag att komma med en informationskampanj som går ut till alla människor. Vi måste skydda framför allt de små så att inte också dessa drabbas.

Det är således många hundra varje vecka som drabbas, eller åtminstone varje månad, och tusental per år. Det sker utan att de är medvetna om hur de ska skydda sig, och utan att de vuxna vet hur de ska skydda sig själva och framför allt sina barn.

Anf. 98 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Folkhälsoinstitutet har redan det uppdraget och har egentligen skyldighet att bedriva information på dessa områden.

Vi kommer att ha en särskild diskussion om Folkhälsoinstitutets planering och dess roll i framtiden och vill komma med en särskild proposition om detta.

Men det handlar inte bara om Folkhälsoinstitutet och informationskampanjer. Det handlar om hela samhället. Det gäller allt från samhällsbyggande och samhällsplanering till miljöhänsyn och liknande. Det är ett jättespännande område.

Jag ser fram emot att vi möts i en diskussion där jag ska försöka redovisa de åtgärder som vidtas.

Det individuella programmet i gymnasieskolan

Anf. 99 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till skolminister Ingegerd Wärnersson.

Vi har redan talat om det individuella programmet på gymnasieskolan. Nu går elever som inte klarar svenska, matte och engelska vidare till gymnasiet. De får då gå på det individuella programmet för att ta igen vad de inte har lärt sig i grundskolan. Andelen har på två år ökat från 5 ½ % till närmare 9 %.

Det är synd om dessa elever. De får inte någon riktigt bra undervisning eller utbildning. De får varken en studieinriktad utbildning eller en yrkesinriktad utbildning. Nästan samtliga misslyckas med att uppnå gymnasiekompetens.

Därför är det många oroliga föräldrar, missnöjda elever och andra som har läst Skolverkets senaste rapporter om det individuella programmet som liksom jag vill fråga skolministern: Vilka förändringar är skolministern beredd att titta på och diskutera, även om man inte i dag kan

läsa sig för någon? Kan vi förvänta oss några rejäla förändringar för att alla ska få en bra skolgång?

Anf. 100 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Precis som jag sade i svaret till Inger Davidson så är jag också bekymrad över den utveckling som har skett med det individuella programmet. Det var egentligen tänkt som ett tillfälligt program i en skarv i övergången till en gymnasieskola för alla. Vi har inte lyckats med detta. Antalet elever ökar, och det är inte bra.

Om man tittar på det långsiktiga så tror jag att de satsningar som regeringen nu har föreslagit i budgetpropositionen, med fler vuxna och olika kompetens redan i grundskolan och en stor och rejäl satsning på basfärdigheterna läsa, skriva och räkna, är basen. Det är basen i det som ska kunna göra att vi om några år har nästan 100 % av alla eleverna på grundskolan i gymnasieskolan. Jag vill inte säga 100 %, för det kan finnas en del invandrare som bara har varit ett eller två år i grundskolan och inte fått en möjlighet att bli färdiga. Men det måste vara detta som är den långsiktiga inriktningen, och den måste vi klara av.

Samtidigt måste vi nu på departementet fundera över och titta på hur vi kan göra inom en kortare tid när det gäller det individuella programmet.

Anf. 101 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Tyvärr tycker jag att det låter på skolministerns svar som att det bara blir justeringar inom ett rådande system.

Vi har från Folkpartiets sida föreslagit rätt genomgripande förändringar. Avskaffa det individuella programmet, och för över det stödet och de resurserna till grundskolan! Låt elever som behöver mer tid gå längre – kanske tio år – i grundskolan! Inför riktiga yrkes- och lärlingsutbildningar för elever som är mer yrkesinriktade!

Det förefaller inte som om skolministern är beredd att ta något riktigt stort grepp på gymnasieskolans organisation.

Anf. 102 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Jo, det är verkligen ett stort grepp som ligger framför oss i det arbete som Gymnasiekommittén ska genomföra. Det handlar faktiskt om att göra en ganska så förändrad gymnasieskola med färre program. Det handlar om att titta på betygen, och det handlar om att titta på kärnämnen.

Dessutom har den arbetsgrupp som departementet har tillsatt och som handlar om samverkan mellan skola och arbetsliv precis blivit färdig med sitt arbete. Detta kommer nu att gå ut på en remissrunda för att sedan också lämnas över till Gymnasiekommittén. Där behandlas den s.k. lärlingsutbildningen.

Att bara avskaffa det individuella programmet, när så många elever går där i dag som inte har tillräckliga kunskaper anser jag skulle vara orättvist mot eleverna.

Vi gör en mycket stor satsning på grundskolan för att se till att eleverna ska vara klara med sina kunskaper och må bra som människor när de lämnar den.

Anf. 103 TALMANNEN:

Tack! Detta fick bli det sista inlägget i denna veckas frågestund, som därmed är avslutad.

Det var åtskilligt fler anmälda för att ställa frågor, men tiden medger tyvärr inte fler denna gång.

Jag tackar regeringens företrädare och kammarens ledamöter för er medverkan.

Prot. 2000/01:15
19 oktober

---

16 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2000/01:12 Beskattning av utländska nyckelpersoner

2000/01:Sk2 av Margareta Cederfelt (m)

2000/01:Sk3 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp)

2000/01:Sk4 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

2000/01:Sk5 av Bo Lundgren m.fl. (m)

2000/01:Sk6 av Marie Engström m.fl. (v)

2000/01:Sk7 av Helena Höij m.fl. (kd)

2000/01:Sk8 av Birger Schlaug (mp)

med anledning av skr. 2000/01:15 Den fortsatta omställningen av energisystemet m.m.

2000/01:N4 av Lennart Daléus m.fl. (c)

2000/01:N5 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp)

2000/01:N6 av Eva Flyborg m.fl. (fp)

2000/01:N7 av Per Westerberg m.fl. (m)

2000/01:N8 av Inger Strömbom m.fl. (kd)

2000/01:N9 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 18 oktober

2000/01:43 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Byggforskningens framtid

2000/01:44 av *Margareta Cederfelt* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Fastighetsskatten i Stockholm

2000/01:45 av *Margareta Viklund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Ilascu-gruppen

den 19 oktober

2000/01:46 av *Jepppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Besöksförbudslagen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 oktober.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 oktober

2000/01:78 av *Inger Lundberg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Humanitära insatser för palestinier

den 18 oktober

2000/01:79 av *Karin Pilsäter* (fp) till utrikesminister Anna Lindh
Assyriernas situation

2000/01:80 av *Magda Ayoub* (kd) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Kriminalisering av organisationer som skyddar flyktingar

2000/01:81 av *Rigmor Stenmark* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Apoteksmonopolet

2000/01:82 av *Margareta Viklund* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow

Ekonomisk trygghet för skadade i fredsfrämjande arbete

2000/01:83 av *Margareta Viklund* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Barnens fysiska och psykiska hälsa

den 19 oktober

2000/01:84 av *Hans Stenberg* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Kameraövervakning i taxibilar

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 oktober.

19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 19 oktober

2000/01:58 av *Anders Sjölund* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg
Gränsdragningskommissionen

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 oktober.

20 § Kammaren åtskildes kl. 15.03.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.42 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Val av ledamöter och suppleanter till Nordiska rådets svenska delegation	1
4 § Val av två ledamöter och två suppleanter i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	2
5 § Utökning av antalet extra suppleanter i socialutskottet.....	3
6 § Val av extra suppleant i socialutskottet	3
7 § Kompletteringsval	3
8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	4
9 § Svar på interpellationerna 2000/01:23 och 3 om myndigheters ingripande mot småföretagare	5
Anf. 1 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	5
Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp).....	7
Anf. 3 PER WESTERBERG (m).....	8
Anf. 4 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	9
Anf. 5 LARS LEIJONBORG (fp).....	10
Anf. 6 PER WESTERBERG (m).....	11
Anf. 7 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	12
Anf. 8 LARS LEIJONBORG (fp).....	13
Anf. 9 PER WESTERBERG (m).....	13
Anf. 10 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	14
10 § Svar på interpellation 2000/01:2 om hörselvård.....	14
Anf. 11 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	14
Anf. 12 KENNETH JOHANSSON (c)	15
Anf. 13 MAUD EKENDAHL (m).....	16
Anf. 14 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	17
Anf. 15 KENNETH JOHANSSON (c)	17
Anf. 16 MAUD EKENDAHL (m).....	18
Anf. 17 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	19
Anf. 18 KENNETH JOHANSSON (c)	19
11 § Svar på interpellation 2000/01:19 om kampen mot hiv i storstäderna.....	20
Anf. 19 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	20
Anf. 20 MAUD EKENDAHL (m).....	21
Anf. 21 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	22
Anf. 22 MAUD EKENDAHL (m).....	23
Anf. 23 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	23
Anf. 24 MAUD EKENDAHL (m).....	24
12 § Svar på interpellation 2000/01:21 om förslaget om abortpersonregistret	24
Anf. 25 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	24
Anf. 26 INGER SEGELSTRÖM (s).....	24
Anf. 27 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	25
Anf. 28 INGER SEGELSTRÖM (s).....	26

Anf. 29 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	26
Anf. 30 INGER SEGELSTRÖM (s)	27
13 § Svar på interpellation 2000/01:24 om hanteringen av sekretessbelagda uppgifter	27
Anf. 31 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	27
Anf. 32 GUSTAF VON ESSEN (m).....	29
Anf. 33 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	29
Anf. 34 GUSTAF VON ESSEN (m).....	30
14 § Hänvisning av ärenden till utskott	31
Ajournering.....	31
Återupptagna förhandlingar	31
15 § Frågestund.....	31
Anf. 35 TALMANNEN.....	31
<i>Medanalysfallet .....</i>	<i>31</i>
Anf. 36 PER WESTERBERG (m)	31
Anf. 37 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	32
Anf. 38 PER WESTERBERG (m)	32
Anf. 39 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	32
<i>Sociala skyddsnät för småföretagare.....</i>	<i>32</i>
Anf. 40 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	32
Anf. 41 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	32
Anf. 42 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	32
Anf. 43 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	33
<i>Import av textilvaror.....</i>	<i>33</i>
Anf. 44 WILLY SÖDERDAHL (v)	33
Anf. 45 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	33
Anf. 46 WILLY SÖDERDAHL (v)	34
Anf. 47 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	34
<i>Integrationsfrågor.....</i>	<i>34</i>
Anf. 48 JOHAN PEHRSON (fp).....	34
Anf. 49 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	35
Anf. 50 JOHAN PEHRSON (fp).....	35
Anf. 51 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	35
<i>Synskadades tillgång till talböcker .....</i>	<i>35</i>
Anf. 52 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	35
Anf. 53 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	36
Anf. 54 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	36
Anf. 55 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	36
<i>Värdegrunden i skolan.....</i>	<i>36</i>
Anf. 56 ERLING WÄLIVAARA (kd)	36
Anf. 57 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	37
Anf. 58 ERLING WÄLIVAARA (kd)	37
Anf. 59 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	37
<i>Privata sjukhus .....</i>	<i>37</i>
Anf. 60 CHRIS HEISTER (m).....	37
Anf. 61 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38
Anf. 62 CHRIS HEISTER (m).....	38
Anf. 63 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	38

<i>Lastbilstrafiken</i>	39
Anf. 64 PER LAGER (mp)	39
Anf. 65 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	39
Anf. 66 PER LAGER (mp)	40
Anf. 67 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	40
<i>Bredband</i>	40
Anf. 68 LENNART DALÉUS (c).....	40
Anf. 69 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	40
Anf. 70 LENNART DALÉUS (c).....	41
Anf. 71 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	41
<i>Diskriminering av kvinnor i arbetslivet</i>	41
Anf. 72 INGER SEGELSTRÖM (s).....	41
Anf. 73 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	42
Anf. 74 INGER SEGELSTRÖM (s).....	42
Anf. 75 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	42
<i>Fristående skolor</i>	43
Anf. 76 INGER DAVIDSON (kd).....	43
Anf. 77 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	43
Anf. 78 INGER DAVIDSON (kd).....	43
Anf. 79 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	43
<i>Vård av dementa</i>	44
Anf. 80 KENNETH JOHANSSON (c).....	44
Anf. 81 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	44
Anf. 82 KENNETH JOHANSSON (c).....	44
<i>Hushållsnära tjänster</i>	45
Anf. 83 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	45
Anf. 84 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	45
Anf. 85 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	45
Anf. 86 Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	46
<i>Försäljning av tortyrredskap</i>	46
Anf. 87 CARINA HÄGG (s).....	46
Anf. 88 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	46
Anf. 89 CARINA HÄGG (s).....	46
Anf. 90 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	47
<i>Avgifterna inom äldreomsorgen</i>	47
Anf. 91 LENA OLSSON (v).....	47
Anf. 92 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	47
Anf. 93 LENA OLSSON (v).....	48
Anf. 94 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	48
<i>Tinnitus</i>	48
Anf. 95 ELISABETH FLEETWOOD (m).....	48
Anf. 96 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	48
Anf. 97 ELISABETH FLEETWOOD (m).....	49
Anf. 98 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	49
<i>Det individuella programmet i gymnasieskolan</i>	49
Anf. 99 ULF NILSSON (fp).....	49
Anf. 100 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s).....	50
Anf. 101 ULF NILSSON (fp).....	50

Anf. 102 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	50
Anf. 103 TALMANNEN.....	51
16 § Bordläggning.....	51
17 § Anmälan om interpellationer.....	51
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	52
19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	53
20 § Kammaren åtskildes kl. 15.03.....	53

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Prot. 2000/01:15
19 oktober

Elanders Gotab, Stockholm 2000